

Psychische en kerkelijke factoren bij (gebrek aan) geloofszekerheid

door

dr. M.J. Paul

De volgende twee lezingen staan op twee PDF-documenten op de website:

www.pastoralehulpverleningjongeren.nl

Lezing 1: Psychische en kerkelijke factoren bij (gebrek aan) geloofszekerheid

Lezing 2: De doorwerking van occultisme in kerkelijke kring en de bevrijding daarvan (Zie ander PDF-document op de website)

VOORWOORD

Deze brochure bevat de tekst van de lezingen die ik op 5 november 2005 gehouden heb voor Stichting Metanoia en Stichting Reformatorisch Appèl.

Beide lezingen bestrijken een breed veld en omvatten veel meer zaken dan in kort bestek aan de orde gesteld konden worden. Zij die dieper op de onderwerpen in willen gaan, kunnen terecht in de literatuurlijstjes.

De dag waarop de lezingen gehouden zijn, heeft veel indruk op mij gemaakt. Het grote aantal bezoekers, de tientallen schriftelijke vragen, maar vooral ook de vele persoonlijke ontmoetingen in de pauzes en na afloop. Wat is er veel geestelijke nood! Wat zijn er veel vragen over beide onderwerpen!

Van harte hoop en bid ik dat het hier gebodene tot zegen zal zijn. Dat de weg tot God gevonden mag worden door hen die gevangen zitten in allerlei godsdienstige systemen. Dat de Heere mensen geestelijke groei geeft, waardoor ze ook de satan kunnen weerstaan. De nood in onze maatschappij neemt steeds meer toe. Waar moeten de mensen met occulte bindingen anders terecht dan bij de Gemeente, het Lichaam van Christus? Wat is het geweldig om te zien dat de Heilige Geest steeds meer mensen (vooral jongeren) in Zijn dienst neemt en vrijmoedige getuigen van Hem maakt. Aan Hem alle lof!

*Dr. M.J. Paul
e-mail: mjpaul@filternet.nl*

LEZING 1: PSYCHISCHE EN KERKELIJKE FACTOREN BIJ (GEBREK AAN) GELOOFSZEKERHEID

INLEIDENDE WOORDEN

Het thema van deze dag is: 'De waarheid: vrijheid en bevrijding'. Deze eerste lezing is vooral toegespitst op het eerste aspect: geloofszekerheid. Dit thema wil ik behandelen tegen de achtergrond van het feit dat er vaak een gebrek aan geloofszekerheid is. Wat betekent dan de waarheid van Gods Woord en hoe kunnen we tot vrijheid komen en staan in de vrijheid van het geloof? De nadruk ligt op belemmerende kerkelijke factoren die ook psychische effecten kunnen hebben. Het terrein is erg breed en het verdient aanbeveling om ter aanvulling nog eens een psycholoog een lezing te laten houden over de relatie tussen karakter en geloofsbeleving.

GELOOFSZEKERHEID IS REFORMATORISCH

We leven op het moment in de dagen na 31 oktober, de Reformatieherdenking. Als er één zaak is die door de Reformatoren weer naar voren is gebracht, is het de zekerheid van het geloof. Ik zou direct willen stellen: *Geloofszekerheid hoort bij de Reformatie!* Als mensen zich Reformatorisch noemen terwijl er voortdurend een sfeer is van geloofsonzekerheid, ook in de gemeente, dan zijn we op dat punt niet Reformatorisch.

GELOOFSZEKERHEID DOOR DE EEUWEN HEEN

Ik wil de naam van Jochanan ben Zakkai noemen, een joodse rabbijn uit de 2^e eeuw, uit de begintijd van het rabbijnse Jodendom. De tijd van het Nieuwe Testament was net voorbij, in het jaar 70 was Jeruzalem verwoest, en er was een grote onzekerheid binnen het Jodendom over de vraag: 'Hoe nu verder?'. Allerlei stromingen haakten af, maar de stroming van de Farizeeën heeft het gewonnen. De stroming van de Farizeeën, die veel nadruk legde op gehoorzaamheid. Het uitgangspunt was: *Gehoorzaamheid is beter dan offerande.* (vgl. 1 Sam. 15:22). Met een zeer nauwgezette wetsbetrachting probeerde men het verlies van de tempel te overkomen. Dit is een heel ingrijpend beslissing, want door wets-betrachting moeten we zelf iets presteren, terwijl de offers spreken over de genade die ons geschonken wordt. Jochanan ben Zakkai heeft daar een grote rol in gespeeld. Hij was een voorbeeldig man, maar toen het einde van zijn leven aanstaande was, bleek zijn onzekerheid. Hij nam afscheid van zijn leerlingen en één van zijn wensen luidde als volgt: 'Als ik straks gestorven ben, kleeid mij dan in het grijs.' 'Waarom?', vroegen zijn leerlingen. 'Wel', zei hij, 'wit is de kleur van de hoop, van de overwinning en van de eeuwige zaligheid, terwijl zwart de kleur is van de verlorenheid, van de eeuwige dood. Ik heb zo goed mogelijk geleefd, maar ik weet niet wat er voor mij weggelegd is. Kleeid mij daarom in het grijs.' 'Maar meester, u hebt ons zó voorgeleefd en als er iemand getrouw is geweest aan de wet en aan de Thora, dan bent u het wel!' Het antwoord luidde: 'Ik weet niet of ik daar voldoende aan beantwoord heb, dus kleeid mij daarom in het grijs.' Aangrijpend!

Denk vervolgens aan de Rooms-katholieke kerk, de kerk die in West-Europa vorm heeft gekregen. Daarin werd ook steeds meer nadruk werd gelegd op wat de mensen moesten *doen*. Een kleine groep monniken kwam wellicht ver genoeg, maar

de grote meerderheid van de gewone gemeenteleden niet. Er geldt een heel systeem van missen brengen, aflaten kopen, enz., om maar te voldoen aan de standaarden die er gesteld zijn. Maar kom je dan ooit ver genoeg?

Vervolgens kwam de Reformatie, die zich vooral beroepen heeft op de brief aan de Romeinen en op andere brieven van Paulus. Hij zegt: 'Ik ben verzekerd en ik weet dat niets en niemand mij zal kunnen scheiden van de liefde Gods die er is in Christus Jezus, onze Heere.' (vgl. Rom. 8:38ev.) Paulus, die niet bang was om te sterven, maar met volle zekerheid wist dat, wat voor aards lijden er ook was, hij straks tot in eeuwigheid bij Zijn Heere en Heiland mocht zijn.

De prediking van de Reformatoren, Luther, Calvijn en anderen, over de rechtvaardiging door het geloof en de geloofszekerheid, heeft een geweldige weerklank gevonden in West-Europa. Kerken werden in veel gevallen vernieuwd naar hun inzichten. Toen kwam in de zeventiende, achttiende eeuw een periode waarin velen toetraden tot de protestantse kerk in Nederland (calvinistische, gereformeerde of hervormde kerk genoemd). Maar alles wat collectief gebeurt, veroorzaakt natuurlijk ook een zekere verwatering. Wanneer mensen het niet meer persoonlijk verwerven en in vreugde en blijdschap ontdekken wat de boodschap van Gods Woord is, kan men lid zijn voor status of omdat men het gewend is of omdat het hele dorp of de hele stad meedoet.

Predikanten in de Nadere Reformatie kregen daarom veel zorgen over hun gemeente. Het was niet alles goud wat er blonk, bepaald niet! Er was een hele groep die uiterlijk meeleeftde en bij wie in het leven weinig bleek van de ware godsvrucht. Zij hebben gestreefd naar een nadere reformatie, die verder doorging, die ook nader tot ons staat, die dichterbij staat in de geschiedenis en waarbij vooral de reformatie van het leven bedoeld werd. Men ging toen ook allerlei zaken noemen waaraan een christen moest beantwoorden. Dat heeft een separerende, onderscheidende functie gehad, maar betekende ook dat velen zich af gingen vragen: 'Voldoe ik daar allemaal wel aan?' Want hoe meer kenmerken van een christen genoemd worden, des te meer rijst natuurlijk ook de vraag: 'Ben ik dan wel een waar christen?' Over het algemeen is het probleem dat de verkeerde mensen in de gemeente zich dit aantrekken. De mensen die op een zeer wereldse manier leven en die het heel vanzelfsprekend vinden dat God vergeeft, zijn nu net niet de mensen die meestal aangesproken worden door deze onderscheidingen, maar eerder de mensen die wat meer gevoelig zijn, die wat meer tobben, en wat meer onzeker zijn. Er zit dus ook een psychische factor in.

In de Nadere Reformatie ontstonden allerlei geschriften waarin mensen bij de hand genomen werden en heel pastoraal begeleid werden om te komen tot de zekerheid van het geloof. In sommige uitlopers van die beweging werd veel nadruk gelegd op wat God moet doen. Het gaat dan vooral om een bepaalde beleving van zonden, die je toch in grote mate moet leren kennen; het gaat om een beleving van de vrijspraak door Christus, al of niet een vierschaarervaring; het gaat om een beleving van het werk van de Heilige Geest, enz.

Vervolgens werd er, in de behoefte om een gemeente zuiver te houden en om goed onderricht te geven, veel nadruk gelegd op bepaalde ervaringen. Ook op ervaringen die in de Bijbel beschreven staan, bijvoorbeeld wat Jakob meemaakte bij Pniël, of wat Paulus meemaakte op de weg naar Damaskus. Als in bepaalde kringen deze voorbeelden een bepaalde rol gaan spelen en men zegt: 'Kijk, dit is de eigenlijke

geloofsbeleving!', dan is het effect dat veel gemeenteleden zeggen: 'Dat heb ik nooit meegemaakt, dat heb ik allemaal niet zo beleefd, dat is mijn ervaring niet en dan zal ik er dus wel niet bijhoren.' De goede en pastorale bedoelingen van de kenmerkenprediking werken in dat geval averechts.

DRIE SOORTEN ZEKERHEID

Het is het goed om in dit verband iets van dr. D. Martyn Lloyd-Jones te citeren. Als je iets van een Nederlandse predikant citeert, denkt men al gauw: 'O, hij zit bij dat kerkgenootschap, hij zit in die hoek...', maar bij een buitenlander is dat altijd iets lastiger! Dan moeten we ons meer op de inhoud van de boodschap concentreren. Lloyd-Jones heeft een boek geschreven: *Onuitsprekelijke vreugde*. Er is heel veel dor en formeel gemeenteleven, maar als de Heere werkt met Zijn Geest, als er een geestelijke vernieuwing, een opwekking, komt in het leven van mensen, kan er een onuitsprekelijke vreugde zijn. Hij schrijft dit op grond van de tekst: '*In Welken gij u verheugt met een onuitsprekelijke vreugde.*' (1 Petr. 1:8). Hij stelt dan ook heel eerlijk de vraag: 'Hoevelen van u kennen de vreugde in God?' Het gaat hier om meer dan een verstandelijke toestemming, om meer dan het innerlijk betrokken zijn bij bepaalde zaken. Het gaat erom dat God die plaats inneemt, dat we ons werkelijk in Hem verheugen en verblijden. De auteur ziet dat als de grootste ervaring die mensen ten deel kan vallen. Maar, en dat is nu heel belangrijk, hij zegt ook: Niet iedereen hoeft dit te ervaren. Hij noemt dan drie stappen van zekerheid.

In dit boek *Onuitsprekelijke vreugde* geeft hij aan dat mensen op drie manieren tot zekerheid van het geloof kunnen komen (pag. 80-82).

De eerste trap is de trap die vanuit de Schrift tot ons komt. In een pastoraal gesprek met iemand die twijfelt, mag gewezen worden op de belofte van Joh. 3:16: '*Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een ieder die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.*' Als iemand gelooft dat de Bijbel het Woord van God is en de waarheid van deze tekst erkent, mag de volgende conclusie getrokken worden: 'U bent behouden. U moet behouden zijn. Ga niet teveel op uw gevoel af, geloof het Woord van God.' Dat is volgens Lloyd-Jones (die wij beslist niet van arminianisme kunnen beschuldigen) iets wat wij allemaal moeten doen. Maar hij noemt dit wel de laagste trap van zekerheid.

Tegenover mensen die tegenwerpen dat dit toch alleen maar verstandelijk toestemmen is, geeft hij aan dat de tweede trap van zekerheid gebaseerd is op de praktijk van het leven. Wanneer mensen bijvoorbeeld hun broeders liefhebben en Gods geboden niet meer zwaar vinden, mag de conclusie getrokken worden: 'U bent overgegaan uit de dood in het leven.' Deze conclusie is mogelijk op basis van 1 Johannes 3:14.

Maar hij zegt erbij dat wij in beide toetsen zelf de conclusies trekken. Maar in de derde trap van zekerheid hoeft dat niet, dan is het God Zelf Die deze zekerheid schenkt. Aan de hand van Romeinen 8:15-16 kan dit verduidelijkt worden: onze geest roept 'Abba Vader!', maar daar bovenuit getuigt nu de Geest met onze geest, Hij bevestigt wat wij roepen. Dat is het onmiddellijke getuigenis van de Geest en daarom volkomen en zeker. Dat kan door een bijbeltekst of een indruk in hoofd en hart, en juist dat geeft een onuitsprekelijke vreugde.

Lloyd-Jones zegt dus dat er drie vormen van zekerheid zijn. De eerste vorm van zekerheid is de conclusie die iemand mag trekken op grond van bijbelteksten, op grond van beloften. God heeft Zich kwijtgeschonken in Zijn Woord, Hij heeft gezegd: als u dit doet, dan schenk Ik u dat. En volgens Lloyd-Jones, als je daar aanspraak op maakt, mag je er ook op vertrouwen dat God dat schenkt. De tweede vorm is, zoals die ook in de Heidelbergse Catechismus naar voren komt, dat mensen vanuit de vruchten uit het geloof, de vruchten die ze in hun eigen leven zien, verzekerd worden (Zondag 32). De derde vorm is natuurlijk de hoogste vorm, waarbij het niet meer om onze conclusies gaat, maar om de ervaring dat Gods Geest getuigt met onze geest dat wij kinderen Gods zijn.

In de praktijk van het kerkelijke leven zijn er bepaalde kerken en richtingen die alleen de derde vorm van zekerheid maar erkennen en de andere twee veel te gevaarlijk vinden. Dan is het goed om daarbij de Bijbel open te doen om te zien hoe daar met dit probleem wordt omgegaan.

DE BELOFTE IS DE GROND

Begin deze week was ik met het boek Jozua bezig, de geschiedenis van Israël en de intocht in het beloofde land. Het is vele malen toegezegd aan de aartsvaders en aan Israël dat ze het beloofde land krijgen. Maar je weet, 38 jaar terug, in de tijd van Mozes, waren er twaalf verspieders. Tien ervan zien het niet zitten, alleen Jozua en Kaleb zeggen; 'Het is wel vreselijk moeilijk, maar God heeft het beloofd en daarom zal Hij het doen'. Men voelt of ervaart helemaal niets. Mozes zegt: 'We moeten gaan omdat God het gezegd heeft, dat is een belofte waar we op aan kunnen', maar de mensen staan liever stil bij hun eigen gevoelens van vrees en ontzetting en gaan niet. Dan worden ze voor straf weer de woestijn ingestuurd, waar ze nog 38 jaar rondzwerven. Daarna staan ze opnieuw voor de grens, in dit geval bij de Jordaan; Mozes is net gestorven en Jozua krijgt drie keer te horen: 'Wees sterk! Heb goede moed! Ga nu het land binnen'. Ik denk dat hij al zijn gevoelens tegen zich had, dat hij eigenlijk helemaal niet durfde en niet wist hoe het moest, maar de belofte staat er, de belofte is er en op grond daarvan moet Israël handelen. En dan zal de afloop goed zijn.

WELKE BOODSCHAP IS JUIST?

Een tweede voorbeeld vanuit de Bijbel is Handelingen 16, waar het gaat over de gevangenenbewaarder. Paulus en Silas zijn gevangen genomen. De bewaker heeft als cipier zijn best gedaan. Hij heeft ze in de onderste kelder gestopt, met de voeten in het blok, ze kunnen geen kant meer op. Midden in de nacht is er een aardbeving. De man heeft Paulus en Silas al horen lofzingen. Hij is bang dat zijn laatste uur geslagen heeft, want hij zal worden gestraft omdat de gevangenen ontsnapt zijn. Maar ze zijn niet ontsnapt! En dan vraagt deze man: 'Wat moet ik doen om ..., en dan kunnen we vertalen 'gered te worden, behouden te worden, zalig te worden'? In ieder geval vraagt deze man: 'Wat moet ik nu doen?' Dan zegt Paulus niet: 'Lees maar veel in de Bijbel, ga maar trouw naar de kerk, bid er maar veel om en wacht maar tot de Heilige Geest in je hart werkt'. Nee! Paulus zegt direct tegen deze man in grote nood, die met het zwaard in de hand klaar staat om een eind aan zijn eigen leven te maken: 'Geloof in de Heere Jezus Christus en gij zult zalig worden'. En dát is naar mijn diepe overtuiging de boodschap die wij moeten uitdragen. De man komt op dat moment tot geloof. Hij vertelt het direct in zijn gezin. Paulus en Silas worden daar ook bij betrokken, het hele huis wordt behouden en ze worden nog diezelfde

dag gedoopt. En wat heeft die man ervaren? Het staan op het randje van de dood, bang voor executie door de Romeinse overheid en het komen tot geloof. In ieder geval staat er niets over zondekennis en dergelijke.

We merken ook bij de Heere Jezus, dat Hij dat geloof vraagt. In Markus 9 zegt vader van de maanzieke jongen: 'Als Gij iets kunt, ik weet het niet, maar misschien kunt U het wel...'

Het antwoord is: 'Als u gelooft, dan zult u het zien.' Ja, maar die man heeft het geloof niet en hoe kan hij ooit het vereiste geloof hebben en waarom vraagt de Heere Jezus dat? Wel, de Heere Jezus vraagt het en de man zegt: 'Goed, ik geloof, maar neemt U mij niet kwalijk, er zit nog een heleboel ongelooft in mij en help me dan, zodat dat ongelooft weggaat! Maar ik wil nu belijden, dat ik U vertrouw, dat ik geloof'. Dat is niet iets met allerlei bijzondere ervaringen, maar dat is met de rug tegen de muur, en dan toch: 'Ik geloof'. Dat antwoord wordt niet opgevat door de Heere Jezus als 'dat is veel te lichtvaardig en dat is maar een verstandswoord', maar als iets dat genoeg is. De Heere Jezus toont Zijn daden en daardoor zal het geloof van deze man ongelofelijk toegenomen zijn, maar dat is pas het effect na afloop.

PASTORALE ERVARINGEN

Vanuit het pastoraat wil ik enige voorbeelden noemen hoe mensen hiermee kunnen tobben. Laat ik beginnen met een persoonlijke herinnering.

Ik had enige jaren theologie gestudeerd en werd vicaris en verleende bijstand in het pastoraat. Ik was eens bij een oudere man, die vol geloofsonzekerheid zat en ik vond het eigenlijk heel triest. Ik deed mijn uiterste best en vanuit de Bijbel haalde ik de ene na de andere belofte tevoorschijn: 'Dit staat er toch en dat staat er toch'. De man knikte instemmend, maar ik merkte dat het gesprek niet liep. Ik dacht: 'Zoveel beloften, hoe kun je daar ooit nog onderuit?' Op een gegeven moment deed deze man zijn mond open en zei: 'Ja, het is allemaal waar wat er staat, maar twijfelt u dan nooit?'

En toen was het van mijn kant even stil. Daar kwam iets heel belangrijks naar voren. Ik antwoordde: 'Ja, ik twijfel ook meer dan eens, maar juist daarom heb ik die beloften zo hard nodig'. Toen werd het gesprek veel persoonlijker. Wat ik hiermee wil zeggen, en wat door dit voorbeeld duidelijk wordt: deze man zat als het ware onderin de put, en ik zat aan de bovenkant, keek eens naar beneden, en straalde uit: 'het is best zielig zoals jij er bij zit' en wierp hem allemaal beloften toe, maar die man had er gewoon niets aan.

We hadden pas een echt gesprek toen ik in diezelfde put ging zitten, toen ik naast hem ging zitten en zei: 'Ik heb ook mijn twijfels, mijn aanvechtingen, en ik weet er ook af en toe helemaal geen raad mee?'

Dus met betrekking tot dit onderwerp wil ik niet zeggen: 'Ik zal wel even wat voorbeelden noemen hoe het moet', want dat werkt gewoonlijk niet. Pas als er de erkenning is van de geweldige machten van het ongelooft, de aanvechtingen en de strijd, en vanuit eigen ervaring hoe je daar zelf mee omgaat, denk ik dat je mensen beter kunt helpen.

WAT IS VERTROUWEN?

Ik heb in de gemeenten veel mensen meegemaakt die geen persoonlijk geloof hadden, maar wel kerkelijk meelevend waren en zeiden: 'Dominee, ik bid er steeds

om, ik bid er dagelijks om, dat God mij bekeert, maar het helpt gewoon niet, ik heb het nog steeds niet ervaren'. Bij de één meer, bij de ander minder, maar bij velen proef je toch iets van: 'ik ben kerkelijk meelevend, ik lees elke dag de Bijbel, ik bid en dan kan ik het toch ook niet helpen dat God van Zijn kant het niet doet? Ik heb het nog steeds niet ervaren. Ik weet ook wel dat ik het niet waard ben, maar meer dan wat ik nu doe kan toch niet?' Dit lijkt mij een heel gevaarlijke houding en ik ben steeds meer gaan onderkennen dat daar ook een heel veel zelfrechtvaardiging in zit. Daarom is het belangrijk het aspect van het vertrouwen te noemen. Wat is vertrouwen? Vertrouwen is je overgeven aan de levende God. Dat is: ik voel niets, ik ervaar niets, ik heb niets, maar ik zie dat er geschreven is, dat deze God mij nodigt, daarom zal ik tot Hem gaan. Omdat Hij het beloofd heeft, zal Hij mij niet afwijzen. Dat is vertrouwen.

Als ik aan mijn vrouw vraag: 'Zou je dit of dat willen geven?' en ze doet dat niet binnen vijf minuten, kan ik natuurlijk gaan klagen: 'Zie je wel, dat vragen helpt niet en dat doet ze toch niet'. Maar omdat er in Gods Woord allemaal beloften staan dat Hij het zeker geven zál, is het dus al een vorm van ongeloof als wij dat niet vertrouwen en is het een vorm van ongeloof als we zeggen: 'Ik heb alles gedaan wat ik kon en God doet het niet'.

NIET DEZELFDE BLIJVEN

Vervolgens, en dat vind ik ook een heel belangrijk punt: mensen willen graag zegeningen van God ontvangen, hoe meer, hoe beter. Dat geldt voor gezondheid en voor welvaart, maar vooral: men wil graag geloof en bekering, een nieuw hart. Maar wat houdt dat in? Dat houdt niet in dat wij blijven bestaan en dat God ons wat extra's geeft. Nee, dat wil zeggen dat wij er aangaan en dat wij ons leven geheel en al overgeven. Dus dat we niet voldoende hebben aan het priesterschap van de Heere Jezus, waardoor Hij vergeving schenkt. Het is van belang dat wij ook Zijn profetische Woord ter harte nemen en in het bijzonder Zijn koningschap erkennen. Dat proef je ook vaak bij mensen die zeggen 'Ik bid wel, maar God geeft het niet'. De vraag is: heb je dan je leven ook overgegeven? 'God, hier ben ik, ik heb het niet, ik kan het niet, maar ik vertrouw erop dat U Uw werk doen zult. U mag mijn leven hebben, U mag mij helemaal hebben en de leiding in mijn leven overnemen'. Juist op die twee punten is mijn ervaring dat het daar vaak aan ontbreekt.

'IK ERVAAR NIETS'

Het volgende punt is: 'Ik ervaar helemaal niets'. Het klinkt misschien wat hard, maar je kunt antwoorden: waar is dat dan voor nodig? Waarom wil je wat ervaren? Het geloof begint meestal niet met ervaring, die is een vrucht van het geloof. Neem als voorbeeld dat er een plantje gaat groeien. Eerst komen er een paar sprietjes boven de grond, dan de stengel, enzovoort. De vrucht is er nog niet gelijk. En waarom wil je eerst een vrucht zien voor je dat wat er groeit erkent als plant?

'IK BEN MISSCHIEN NIET UITVERKOREN'

Vervolgens zeggen sommigen: er zijn zo weinig uitverkoren, ik weet niet of ik uitverkoren ben. De Heere Jezus antwoordt op de vraag, of het er veel of weinig zijn: '*Strijdt gij om in te gaan*' (Luk. 13:24). We hoeven ons niet te bekommeren over aantallen, maar over de vraag hoe we er zelf geestelijk mee omgaan.

'IK BEDRIEG ME MISSCHIEN'

Vervolgens wordt heel vaak gezegd, ook van de kant van ambtsdragers: 'Pas op dat je jezelf niet bedriegt'. Dat klinkt natuurlijk goed en er zit ook een groot

waarheidselement in, maar hier rijst toch de vraag: hoe kunnen mensen zichzelf bedriegen? Hoe gebeurt dat? Ik denk dat de groep, tegen wie het gezegd wordt, daar gewoonlijk niet schuldig aan staat. Er zijn veel anderen, die zeggen: 'Ik heb altijd netjes geleefd en Jezus is toch altijd genadig, dus dan zal het best goed komen'. Dát noem ik jezelf bedriegen en zulke mensen moeten wij waarschuwen. Maar als mensen zich volledig wil houden aan het Woord van God, zullen we daar nooit bedrogen mee uitkomen.

'STEEL IK HEM NIET?'

Er wordt ook wel gezegd: 'Pas op voor een gestolen Jezus'. Dan vraag ik mij af: 'Hoe kun je Hem ooit stelen?' Hij laat zich niet stelen, maar Hij laat zich aannemen. Jezus aannemen is een bewuste daad en dat wordt in Johannes 1:12 ook genoemd: *'zovelen Hem aangenomen hebben, heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden'*. Samenvattend: wat is nu geloof? Dat is pleiten op de beloften, dat is je daaraan toevertrouwen, dat is je leven overgeven, omdat Hij de zeggenschap heeft, maar dat is ook een bewuste daad van aanvaarden Wie Hij is en Jezus aannemen. En wie dat gedaan heeft, geeft Hij de macht om kinderen Gods te worden.

'IK BEELD ME WAT IN'

Er wordt ook vaak gezegd: 'Pas op voor een ingebeelde hemel, je moet jezelf beproeven'. Ik had in mijn gemeente een diaken, een wat oudere man, die nooit aan het Avondmaal durfde te gaan en zei: je kunt beter honderd keer niet aangaan, terwijl je er wel recht op hebt, dan één keer ten onrechte aangaan. Hij was namelijk van mening dat, wanneer je één keer ten onrechte aangaat, je dan voor eeuwig verloren gaat. Een oordeel eten en drinken vatte hij op als hét oordeel eten en drinken. Dit is een verwrongen beeld, want dit wordt in 1 Korinthe 11 niet zo bedoeld. Ik heb met hem gesproken: 'Kun je dan honderd keer de roepstem van de Heere Jezus in de wind slaan?' Het was een man die heel gevoelig was en dicht bij de Heere probeerde te leven, maar zo omvangen werd door allerlei angsten en dacht: 'Als ik nu niet aanga, ben ik tenminste niet schuldig daaraan', terwijl het de klem van het Evangelie is: hoe kun je Christus nu honderd keer laten nodigen, terwijl je Zijn roepstem afwijst?

PSYCHISCHE EN SOCIALE FACTOREN

Voor zulk soort zaken zijn natuurlijk allerlei psychische en sociale factoren te noemen. De opvoeding thuis, het zelfbeeld, het Godsbeeld, de kloof tussen hoofd en hart, de opvoeding in de kerk. Om een paar uitersten te noemen: er is een modern liedje, waarin kinderen zingen: 'Je bent een parel in Gods hand', dat klinkt erg positief. Daar tegenover noem ik Schortinghuis, een predikant uit de Nadere Reformatie, die een boek geschreven heeft over het innige christendom. Heel goed bedoeld, zonder meer, en handelend over de vraag hoe je een heel nabij leven bij God kunt hebben. In die persoonlijke omgang met de Heere wordt in bepaalde opzichten ervaren dat wij niets kunnen, en in ieder geval niet onze zaligheid kunnen bewerken. Maar de vijf 'nieten' van Schortinghuis (ik wil niet, ik kan niet, ik weet niet, ik heb niet, ik deug niet) zijn een eigen leven gaan leiden, ook buiten die beleving om. Als dat de sfeer wordt, thuis of in een gemeente, krijgen we natuurlijk een buitengewoon negatief zelfbeeld. Als die sfeer nog gecombineerd wordt met bepaalde karakters, van een perfectionist, een twijfelaar, een pessimist, en van iemand met zelfverwijt, dan komen er hele ziekelijke toestanden uit tevoorschijn. Dat is dus voor een deel de leer, maar het is ook mijn ervaring dat het juist de mensen zijn die heel erg gevoelig zijn, die in deze hoek zitten en alle waarschuwende

uitdrukkingen voortdurend op zichzelf toepassen, terwijl de waarschuwingen vaak voor een ander deel van de gemeente bedoeld zijn.

TWIJFELEN AAN ZIJN BELOFTEN

Hoe gaan we daar dan mee om? Ik wil hiervoor een paar schrijvers noemen. Spurgeon heeft een prachtig boekje geschreven over 'Rondom de enge poort'. Hij kwam ook veel mensen tegen die daar omheen cirkelden, die zo verlangden om er binnen te gaan, maar het niet konden, het niet durfden. Hij bemoedigt ze en wijst ze op de vele beloften dat ze mógen gaan. Hij noemt ook een vrij kras voorbeeld: een zondagsschoolonderwijzer heeft een horloge en hij vraagt aan een groep jongeren: 'Wie van jullie wil dit horloge hebben?' En heel de groep denkt: 'Hier zit wat achter, dit kan niet, het bestaat gewoon niet dat hij zijn horloge weggeeft, dat is toch dom, dat doe je toch niet?' En niemand van de groep reageerde, behalve één eenvoudige jongen uit de groep, die zei: 'Ja, ik wil het wel hebben'. Waarop de man zei: 'Asjebliëft, hier heb je het'. Daarop reageerde heel de groep: 'Als we geweten hadden dat u het echt bedoelde...' Zo zegt Spurgeon: 'Waarom twijfel je steeds aan de beloften van God, waarom twijfel je aan Zijn bereidheid om de genade te geven?'

GEBRUIK MAKEN VAN JE DOOP

Vervolgens wil ik á Brakel noemen en zijn boek dat in 1700 verschenen is, *De Redelijke Godsdienst*. In het slot van deel 1 schrijft hij over de doop. Hij stelt de vraag 'Wat betekent het dat de kinderen van het verbond in Christus geheiligd zijn?' Dat wil volgens Brakel niet zeggen dat de dopelingen het beginsel van geloof en wedergeboorte deelachtig zouden zijn. Ook niet dat ze uitverkoren zijn. Daarover doen we geen uitspraken, maar wel dat ze uit kracht van het verbond recht hebben op de goederen en die in bezitting deelachtig zullen worden. Dus het recht op het bezit is geschonken en het bezit zelf bovendien plechtig beloofd. 'Dat verbond is geen uitwendig verbond, maar pertinent het genadeverbond, dat de zaligheid beoogt en belooft.'

Vervolgens roept Brakel zijn lezers op om een goed gebruik van de doop te maken. Dat betekent allereerst dat we telkens, wanneer we onze naam horen noemen, hebben te bedenken dat we onder die naam aan de Heere zijn toegeëigend en dat de Naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest over ons is uitgeroepen. We zijn niet van onszelf. In de tweede plaats dienen we te beseffen wat een bron van troost er in de doop gelegen is. Brakel is er zelf niet zo gerust op, of we van die bron wel echt gebruik maken. Velen denken nauwelijks over hun doop na en als ze dat als doen, gebeurt het oppervlakkig, zonder door te dringen tot de kern. Brakel weet raad: 'Welnu dan, vraag met het oog op uw doop gedurig: 'Is Christus niet voor mij gestorven? Is Zijn bloed niet tot afwassing van mijn zonden en tot verzoening met U? Bent U niet mijn Vader en ik Uw kind? Is de doop voor mij geen zegel? Kan dit zegel wel verbroken worden? Nee immers! Zo heb ik dan deel aan de vergeving van mijn zonden, aan de verzoening met U en aan al de goederen van het genadeverbond. Dit houd ik dan ook vast en ik wil vrolijk en goedsmoeds mijn weg gaan'.

Brakel geeft prachtige passages om niet alleen de doop te gebruiken tot vertroosting, maar ook tot heiliging, tot levensheiliging. In de derde druk van *De Redelijke Godsdienst* van 1707, komt er ook nog een heel hoofdstuk bij dat de titel draagt 'Over het leven van het geloof op de beloften'. Het gaat erom dat Jezus in het Evangelie wordt aangeboden. En gaat om een grond die door de onbedrieglijke God wordt aangeboden en beloofd. En Jezus Zelf biedt Zich daarin aan. Het is deze

Bodem waarop het zaligmakend geloof zich fundeert. Een citaat: 'Omdat in Jezus al de volheid is en deze volheid u, ú in het bijzonder aangeboden wordt door de goede Jezus, zo neem Hem aan met een volvaardig en gewillig gemoed, tot uw Jezus. Geef u hartelijk aan Hem over en vertrouw uw ziel geheel aan Hem toe, om u door Hem alle goederen van het verbond deelachtig te worden.' Het zaligmakend geloof is volgens Brakel niets anders dan dit kiezen, dit aannemen, dit zich overgeven en dit zich toevertrouwen. Voor ieder die dat beoefent zijn de beloften. (Een samenvatting van de doopleer van Brakel is te vinden in A. de Reuver, *Meer dan een teken.*)

Er zijn hierop natuurlijk ook allerlei tegenwerpingen: men vindt het soms arminiaans, men zegt 'de wil is gebonden', en: zijn we wel uitverkoren?. Is dit niet teveel een redenering? Spurgeon en Brakel moesten niets hebben van een vrije wil, maar ze hebben niet de conclusie getrokken: 'Je kunt niets, dus wacht dan maar af'. Ze hebben gezegd: 'Je kunt niets en dáárom hanteren we de beloften, en daarom gaan we tot die God Die het doen zal!'

Het onderwerp van vanmorgen, en de eerlijkheid gebiedt mij dat te zeggen, neemt maar een hele kleine plaats in de Bijbel in. Immers, met de wedergeboorte is net als met de geboorte: die krijgt op dat moment even alle aandacht, maar daarna niet meer. De geboorte is slechts het begin van een leven. De gemiddelde levensverwachting in Nederland is op het moment zo'n 78 jaar. De geboorte is wel belangrijk, anders leeft iemand niet, maar vervolgens mag er natuurlijk veel meer nadruk zijn op het leven daarna: peuter, kleuter, tiener, volwassene, enz. Tot de ouderdom toe. En dat merk je ook in de Bijbel: er wordt weinig aandacht gegeven aan de vraag hoe iemand tot geloof of wedergeboorte komt. Het is wel belangrijk en moet ook gebeuren, maar verreweg de grootste aandacht in de Bijbel gaat naar het leven daarna. In de Bijbel geeft aandacht aan de noodzaak van de verzoening, vooral voor mensen die dat negeren of ontkennen. Ook wordt de zonde behandeld en het ongeloof aangewezen als schuld. Er is ook sprake van verharding, van onwil en van dwalingen. Eerlijk gezegd zou onze prediking ook deze variëteit moeten vertonen. Hoewel elke tijd zijn eigen aandachtsgebieden heeft, zouden we ons in grote lijnen toch aan deze verdeling van de Schrift moeten houden. Met andere woorden: als bij ons het gebrek aan geloofszekerheid een belangrijk punt is, komt dat omdat in de prediking de bijbelse lijnen en verdeling niet gevolgd worden.

GELOOFSBEOEFENING

Tot slot: wat is dan geloofsbeoefening? Dat is niets van jezelf verwachten, niet wachten op 'voelen' of tot je zelf iets kunt, maar uitgaan naar de belovende God en zeggen: 'U hebt het beloofd! Hier staat het en daar maak ik aanspraak op.' Als wij een brief zouden krijgen van een winkelier, waarin staat dat wij een prijs hebben gewonnen of iets tegen een bepaald bedrag kunnen afhalen, kunnen we met die brief in de hand naar de winkelier gaan. Misschien zal hij zeggen: 'Het is een drukfout, het is zo niet bedoeld...' Ons antwoord kan dan zijn: hier staat het! God maakt echter geen vergissingen. Hij weet wat Hij gezegd heeft en met die beloften mogen we tot Hem gaan. Er is een vastheid van de beloften in de Schrift. Daarbij geldt: 'Niet zien en toch geloven'. Misschien niets ervaren, maar let dan op de volgorde in de Bijbel: 1. heilsfeiten, 2. geloof en 3. ervaring. Als we dat om gaan draaien, komen we in gewetensnood en grote problemen. De ervaringen van mensen buiten het geloof en ook in het geloofsleven, in de omgang met de Heere

Jezus Christus, kunnen voortdurend wisselen; die zijn als eb en vloed. Als onze ervaringen de norm zijn, zijn we heel arm. Maar het gaat om de heilsfeiten. In de brieven van Paulus gaan de eerste paar hoofdstukken altijd over de fundering, over de heilsfeiten, wat Christus gedaan heeft. Paulus noemt de opstanding van Christus, en dan zegt hij tegen de Kolossenzen: 'U bent met Christus gestorven, u bent met Hem opgestaan tot een nieuw leven'. Hij vraagt dan niet: 'Ervaren jullie dat ook?', maar hij vraagt om de consequenties te trekken: 'Zo zoekt de dingen die boven zijn ... Doodt dan uw leden die op de aarde zijn' (Kol. 3:1-5). De heilsfeiten gaan voorop, die moeten geloofd worden, en vervolgens moeten er consequenties getrokken worden. Dat zal ervaring geven, zeer zeker, want God laat zich niet onbetuigd. Maar in de tijd dat we nog niets merken en ervaren, zeggen we toch: 'Heere, ik zie het niet, ik voel het niet, ik begrijp het niet, maar omdat U het gezegd heb, houd ik U aan Uw Woord.'

Men zegt wel dat God Zich kwijtgeschonken heeft in Zijn Woord. Dat is een hele mooie uitdrukking. En daarom mogen we op die woorden vertrouwen.

TENSLLOTTE

De titel boven de lezingen van vandaag heb ik niet zelf bedacht, maar het organiserend comité heeft gekozen voor het woordje 'waarheid'. Nu spreekt mij dat woord zonder meer aan: het is de waarheid van Gods Woord tegenover de subjectiviteit van onze eigen opvattingen. Maar ik wil ook aangeven dat het woordje 'waarheid' in het Hebreeuws het woord 'emèt' is. Dat woord 'waarheid' staat bijvoorbeeld in Psalm 85: 'de waarheid zal uit de aarde spruiten' (vs.12); nieuwere vertalingen hebben vaak het woord 'trouw'. Dat is heel wonderlijk: dat ene woord 'emèt' heeft zowel het aspect van waarheid als van trouw in zich. God is de Getrouwe. Hij geeft geen kille waarheid, maar is trouw aan Zijn woord!

Voor mensen die met deze zaken in nood zitten, noem ik ook de sleutelmacht van de Kerk. Vooral Luther heeft daar prachtige dingen over geschreven: belijd wie je bent, belijd schuld, ook naar de medemens, maar ga dan ook uit van de sleutelmacht van de kerk. Niet alleen dienaren van het Woord maar zelfs gemeenteleden onderling mogen elkaar in Christus' naam vergeving verkondigen. Hij zegt zelfs: 'Dan mag de één een ander gemeentelid tot een Christus zijn, om vergeving van zonden stellig toe te zeggen'. Vooral op basis van het slot van 1 Joh. 1 en het begin van 1 Joh. 2: 'Als wij onze zonden belijden, God is getrouw!'

Vervolgens: onze beleving gaat op en neer, en de dichter van Psalm 42 weet er alles van. In het noorden van het land verdreven, waar al die stromen, al die golven en al die baren over hem heengaan: 'O mijn ziel, wat buigt g' u neder, hoop op God, ik zal Hem nog loven!' Deze Psalm speelt een grote rol in een tweede boek van Lloyd-Jones: *Oorzaken en genezing van geestelijke depressiviteit*. Daar heeft hij het over het grote belang om jezelf toe te spreken en jezelf tot de orde te roepen en niet toe te geven aan verkeerde gevoelens. Het is belangrijk om de hoop op God uit te spreken. Daarbij mogen we weten van Gods verlangen om genadig te zijn, om velen toe te brengen tot de gemeente die zalig wordt. Hij gaat er mee door, Hij zal het doen, door Zijn Heilige Geest!

1. U NOEMDE BRAKEL IN UW LEZING MET HET PLEITEN OP DE BELOFTEN VAN DE DOOP. MAAR JUUST OOK BRAKEL WAARSCHUWT TOCH OOK ZO VOOR SCHIJNGELOOF IN HET HOOFDSTUK 'HET ZALIGMAKEND GELOOF'. WAT TOCH AAN MET HET GEDEELTE: 'HEERE, WE HEBBEN IN UW NAAM DUIVELEN UITGEWORPEN, GEPROFETEERD, ENZ.'. ZIJ HEBBEN TOCH OOK ZEKERHEID GEHAD (DACHTEN ZE)?

Het is waar dat Brakel heel wat meer behandel, maar wat hier nu enigszins gesteld wordt als een tegenstelling, is voor Brakel geen tegenstelling geweest. Hij waarschuwt inderdaad voor schijn geloof en geeft aan dat mensen zichzelf kunnen bedriegen. Dat zijn echter niet de mensen die zich heel serieus beroepen op de woorden die God Zelf gezegd heeft en hun leven ook in zijn geheel overgeven aan Hem. De waarschuwingen betreffen de mensen die aan de haal gaan met bepaalde teksten en die gewoon in hun eigen voordeel uitleggen en andere gedeelten van de Bijbel laten liggen.

Het tweede gedeelte van de vraag: 'Heere Heere, hebben we niet in Uw Naam duivelen uitgeworpen, geprofeteerd, enz.': is geen tekst die ingaat tegen hetgeen waar we het vanmorgen over gehad hebben. We moeten denken aan Handelingen 19, de zonen van de joodse priester Sceva; zij merken dat die naam van Jezus het wel goed doet en zij proberen duivelen uit te werpen in de naam van Jezus, Die door Paulus gepreekte wordt. Dat werkt niet! We kunnen ook denken aan een Simon de tovenaars in Handelingen 8: 'Jullie hebben wel erg veel macht en die macht wil ik ook wel hebben'. Ik heb enige jaren geleden met een Reiki-lerares gesproken. Ze wilde zich aansluiten bij onze kerk en ik vroeg: 'Wie is Jezus voor u?' Ze antwoordde: 'O, maar dat is een fantastische Genezer en ik wil Hem heel graag volgen en dienen'. Ze had echter al boeddhisme gedaan, hindoeïsme, astrale reizen, enz. en Jezus kon er ook nog wel bij. Dan is het niet de Jezus van de Schriften. Ik weet van een occulte genezer in Rotterdam, die een afbeelding van Jezus op zijn muren heeft laten schilderen, maar óók van zijn demonische geleidegeesten. Dan geldt: de náám Jezus is niet voldoende, het gaat om de Jezus van de Schriften. Als we ons op die Jezus beroepen, is er houvast. Daarentegen zijn er inderdaad velen die met een eigengevormde Jezus straks in het oordeel staan en zeggen: 'We hebben dat toch allemaal zo en zo gedaan', terwijl het antwoord zal zijn: 'Ik ken u niet'. Het gaat dus om de Jezus van de Schriften.

2. BIJ DE VOORBEELDEN VAN DE STOKBEWAARDER EN DE MAANZIEKE JONGEN WORDT VAAK GEWEZEN OP DE NOOD DIE AANWEZIG MOET ZIJN VOORDAT DEZE VRAAG: 'WAT MOET IK DOEN...?' GESTELD KAN OF MAG WORDEN. WAT VINDT U HIERVAN EN KUNT U IETS ZEGGEN OVER HOE WE HIERMEE OM MOETEN GAAN?

Men zegt vaak: deze mensen waren in nood en toen hebben ze dit gezegd. In zekere zin is het waar, maar wat voor soort nood was dat? De ene man dacht gewoon: 'Mijn laatste uur is geslagen, ik moet straks voor het tribunaal komen en dan word ik door de Romeinse overheid geëxecuteerd' en de vader van die maanzieke jongen dacht: 'Ik zie dat mijn eigen jongen zo in nood is en als Jezus alleen maar wil helpen als ik geloof, wel, dan zeg ik dat'.

Wat mij opvalt in allerlei preken, is dat hiervan geestelijke nood gemaakt wordt. Met als toepassing dat wij eerst in geestelijke nood moeten zijn voordat wij tot de Heere

Jezus mogen gaan, maar daarvan is volstrekt geen sprake in deze Bijbelgedeelten. En op de man af: hoeveel zondekennis moet je hebben of hoeveel nood om tot de Heere Jezus te gaan? Naar mijn diepe overtuiging: een heel klein beetje maar, genoeg om te beseffen dat het nodig is. Meer hoeft niet! Dus wij moeten voor elkaar niet de mate gaan bepalen, in de trant van: 'Jij moet eerst meer in de nood komen' of 'Jij moet eerst meer zondekennis hebben'. Als je voldoende zondekennis hebt om te beseffen dat je de Heere Jezus nodig hebt, is dat genoeg om tot Hem te gaan. De nood is alleen maar een aanleiding en niet iets dat een eigen leven mag gaan leiden.

3. WAT BETREFT HET ANTWOORD 'GELOOF IN DE HEERE JEZUS CHRISTUS' KRIJG

JE VAAK ALS TEGENWERPING: 'EEN MENS IS VAN NATURE GEESTELIJK DOOD EN KAN NIET UIT ZICHZELF GELOVEN; DAT MOET JE GEGEVEN WORDEN'.

Inderdaad wordt die tegenwerping gemaakt, maar het wonderlijke is dat als de Heere iets vraagt, Hij ook geeft wat nodig is. Ik had het over Jozua. In Jozua 1 staat drie keer: 'Wees sterk, heb goede moed'. Jozua heeft dat niet en dan kan hij zeggen: 'Het spijt me, ik heb dat niet en dus kan ik het niet.... Toch is dat niet zijn reactie. God vraagt het van hem, dus als iemand dan zegt: 'Heere, ik kan het niet, maar op Uw Woord zal ik het doen', krijgt hij wat nodig is. En dat geldt ook voor het aannemen. Natuurlijk kunnen we in eigen kracht de Heere Jezus niet aannemen, maar als de Heere zegt dat we het mogen doen, dan mógen we het ook doen en dan geeft Hij daarvoor op dat moment wat nodig is. Dus 'geestelijk dood' is vaak een terminologie die gebruikt wordt om ons bij Christus vandaan te houden, terwijl juist door Paulus bedoeld wordt in Handelingen 16: 'Verwacht toch niet dat je zelf wat kunt, maar ga tot Hem en dan zul je ontvangen wat nodig is.' Dus het moet je gegeven worden, niet door af te wachten, maar door je toe te vertrouwen en te geloven dat God het je geven zal. Inderdaad, velen komen niet tot geloofs zekerheid door het feit dat ze een verkeerd dogmatisch inzicht hebben met betrekking tot de gebondenheid van de wil.

4. KUNT U HIER NOG IETS MEER OVER ZEGGEN: MET BETREKKING TOT DE HEILIG-MAKING GELDT TOCH DAT ONZE WIL VERNIEUWD IS?

In de Reformatie heeft Luther hierover een boek geschreven: De knechtelijke wil. Onze wil is dus gebonden, onze wil is geknecht en we kunnen van nature het goede niet willen. Maar het is het werk van God om de wil om te buigen. Als mensen nu het verlangen krijgen om naar de Heere Jezus te gaan en het verlangen krijgen om de zaligheid van Hem te ontvangen, dan gebeurt er al wat met die wil. En dan moet je niet zeggen: 'Je kunt dat niet van jezelf willen'. Brakel en anderen zeggen juist: 'Dat is al een teken van Gods genade dat die wil omgebogen wordt, dat er een verlangen komt'. Ook de Dordtse leerregels zeggen niet dat de wil van een mens niets voorstelt, maar dat die wil vernieuwd wordt. Daar is dus heel veel voor nodig, maar dat doet de Heilige Geest ook. En vanuit een vernieuwde wil krijgt inderdaad de heiligmaking gestalte. Een hele krasse uitspraak van Augustinus is: "Heb God lief en doe wat je wilt!" Een hoop mensen zeggen: 'Doe wat je wilt: dat is tenminste makkelijk, zonder allerlei regels', maar voor Augustinus is het: 'Heb God lief' en vanuit die diepe liefde tot God wil je niet anders meer dan Zijn wil doen. Dus inderdaad wordt de wil zo veranderd en vernieuwd.

5. JE BENT EEN PAREL IN GODS HAND. WEL EEN BEETJE ERG POSITIEF. IS HET

BIJBELS JEZELF ZO TE ZIEN? KUNT U IETS MEER ZEGGEN OVER EEN BIJBELS ZELFBEELD?

Ik wil twee benaderingen kiezen: het ene is 'het schepselmatige' en het andere is 'als zondaar en verlost'. Het is belangrijk om dat te onderscheiden.

Eerst even 'het schepselmatige'. Ik heb werk gedaan in een ziekenhuis, in een hospice, en daar veel nagedacht over een bijbels mensbeeld. Wat is de waarde van de mens? Juist in onze gezindte wordt die heel hoog geschat: de mens is naar Gods beeld geschapen, je moet van het leven afblijven, je mag geen abortus of euthanasie plegen. Dat wordt allemaal verdedigd op basis van een heel hoog mensbeeld. Dat noem ik het schepselmatige. Het feit dat wij geboren zijn, betekent dat God ons leven gewild heeft en dat wij inderdaad zeer kostbaar zijn in Zijn oog. Wat dat betreft zou ik willen zeggen tegen een ieder van ons: je bent een parel in Gods hand. Welk beeld je ook van jezelf hebt, ook al vind je jezelf maar een zandkorreltje of wat dan ook: lees Psalm 139. Zie de verwondering van David, dat hij geschapen is als een borduurwerk in het binnenste van zijn moeder, hoe God hem geschapen heeft. Wel, als God dat gedaan heeft, als God zoveel moeite aan ons besteed heeft, als Eigenaar, als Schepper van ons, dan zijn wij kostbaar, kostelijk in Zijn oog. Dat geldt de mens als schepsel.

Vervolgens gaan we door op de zonde. Wat is er gebeurd met ons mensen? Er is door de zonde heel veel beschadiging opgetreden. We zijn in allerlei opzichten misvormd en kunnen God niet meer dienen zoals dat in het paradijs mogelijk was. Zo kun je een heleboel negatieve dingen noemen. En die zijn voor een groot deel waar. Alleen, nu spreekt de Bijbel met twee woorden, hij noemt zowel de negatieve dingen, wat er allemaal niet kan, maar ook de positieve dingen, wat er wel kan. En triest genoeg zie je in het kerkelijk leven kringen waar alleen de negatieve dingen benadrukt worden en ook kringen waar alleen maar de positieve dingen genoemd worden, terwijl het bijbels is om beide zaken te benoemen.

Ik zal een paar voorbeelden noemen. Paulus zegt dat hij niets van zichzelf vermag, dat hij niets kan. Is dat dan het enige: ik kan toch niets? Nee, het volgende is: *'Ik vermag alle dingen door Christus Jezus, Die mij kracht geeft'* (Fil. 4:13). Hoe kan ik nu ooit tegen de satan optreden, daar ben ik toch veel te klein voor, veel te nietig? Maar in Christus zijn we meer dan overwinnaars (Rom. 8:37). Door Hem, Die ons heeft liefgehad mogen we het schild van het geloof hanteren waarmee al die vurige pijlen van de boze afgeweerd zullen worden (Ef. 6). Ik wil van mezelf het goede niet; Paulus heeft daarmee in Romeinen 7 ook enorme strijd, maar hij wéét dat God door Zijn Geest die wil vernieuwt en verandert. En dan zeggen sommigen: 'Een mens blijft toch zondaar tot de dood toe?' Maar Paulus zegt dan rustig met het oog op de heiligmaking: 'Weest mede mijn navolgers, u hebt in mijn leven gezien hoe Christus gestalte krijgt, wees dan mijn navolgers!' (1 Kor. 4:16). Dus benadruk beide aspecten. 'Ik wil niet, ik kan niet, ik heb niet, enzovoorts', dat geldt voor allerlei zaken, die zijn wij kwijtgeraakt door de zonde. Maar gelukkig staat er in de Bijbel veel meer. Zo bedoelt Schortinghuis dat ook, maar zijn negatieve uitdrukkingen zijn helaas een eigen leven gaan leiden. Dus: 'Hoe kun je dan wel willen en hoe kun je dan wel...?'

In het Nieuwe Testament staat vele malen die wonderlijke uitdrukking 'in Christus'. Dus van mezelf ben ik niets, maar in Christus alles. Dat is een bijbels mensbeeld.

Naar kinderen toe is dat best lastig, dat begrijp ik ook wel, maar begin met het schepselmatige: God heeft jouw leven gewild.

Calvijn heeft het over drie vormen van uitverkiezing. Hij zegt: de eerste vorm van uitverkiezing is dat wij mensen zijn, we zijn geen engelen, want stel je voor dat we toen gevallen waren, dan zouden we duivelen zijn en dan was er geen enkele verlossing meer mogelijk, maar wij zijn mensen en God heeft Zijn Zoon Jezus Christus naar mensen gestuurd om hen zalig te maken.

Het tweede is: wij zijn opgevoed in een situatie waarin we het Woord van God en het Evangelie horen. Er zijn miljoenen mensen ter wereld die dat nooit horen. Dat is de tweede vorm van verkiezing, dat wij zijn in de kring van het verbond en van het Woord van God. En zo mag je dat kinderen ook voorhouden. Maar het gaat er wel om dat we de Heere heel persoonlijk liefhebben. De derde vorm bij Calvijn is de verkiezing tot zaligheid.

6. IS HET MOGELIJK DAT IEMAND EEN PSYCHOSE EN EEN GAVE VAN DE HEILIGE GEEST MET ELKAAR VERWART?

Ja, dat is mogelijk. Wij zijn mensen waarbij veel dingen door elkaar kunnen lopen. Ook in geestelijke ervaringen speelt het menselijke een rol, en zo kunnen gevoelens door elkaar lopen. Als we haarfijn alles willen onderscheiden, lopen we vast. Ik heb zelf meer dan eens erg met mijn beroepingswerk gezeten: 'Wat is Gods wil dat je doet?' Je kunt voor- en nadelen op een rijtje zetten, maar uiteindelijk groeit een overtuiging. In welke mate spelen menselijke factoren een rol? Ik ben er van overtuigd dat dit nooit helemaal te scheiden is.

Laat ik nog een voorbeeld noemen: als ik een preek voorbereid en die houd, dan hoop ik dat die goed overkomt en een geestelijke uitwerking heeft. Maar diep in mijn hart is er ook altijd een stukje hoogmoed: ik hoop ook dat de mensen het fijn vinden. Het is voor mij meer dan eens een punt van verdriet. 'Kon ik die negatieve gedachten maar uitschakelen'. Maar dat loopt allemaal door elkaar. En toch is mijn verlangen dat God doorgaat met Zijn werk en dat ik ook bereid moet zijn om desnoods schande te dragen om de Naam van Christus. Maar je kunt jezelf niet uitschakelen en dan hoeft ook niet. Als er psychische problemen zijn, zoals een psychose, bouw dan niet op ervaringen, maar op het Woord van God.

Mensen met psychische stoornissen krijgen meestal medicijnen. Mensen met depressieve gevoelens gebruiken vaak antidepressiva. Dergelijke medicijnen onderdrukken en beïnvloeden het gevoelsleven. Daarmee zijn er ook gevolgen voor het geloofsleven en dat is erg jammer. Maar als je dat dan weet, geldt des te meer: ga niet op gevoelens af.

7. DOOR OPVOEDING, KERK EN REFORMATORISCH ONDERWIJS BEN IK EEN ONZEKERE TWIJFELAAR GEWORDEN. IN GODS WOORD WORD IK REGELMATIG BEVESTIGD, VORM 1 EN 2 NAAR AANLEIDING VAN LLOYD-JONES EN EEN ENKELE KEER KEN IK DE DERDE VORM VAN ZEKERHEID. EN TOCH WORD IK TIJDENS PREKEN OVER BIJVOORBEELD JUDAS, OOK EEN AVONDMAALSGANGER, VAAK IN VERTWIJFELING GEBRACHT. IK KÉN DE WAARHEID MAAR IK ZOU ZO GRAAG RADICAAL BEVRIJD WILLEN WORDEN VAN DIE VERSTIKKENDE TWIJFEL EN ONZEKERHEID.

Wat in het begin gezegd heb over zekerheid en over de wijze waarop die te krijgen is, is ongelofelijk belangrijk. Het is nodig om daar steeds weer op terug te vallen. Als je toch weer in vertwijfeling wordt gebracht, tijdens bepaalde preken, kan dat aan de preken liggen, maar het kan ook een psychische houding zijn, waardoor je overal de negatieve dingen oppakt. Als een predikant het in zijn preek steeds over de genade zou hebben, met maar één keer een waarschuwing, kan het zijn dat je nu net die ene waarschuwing jezelf aan gaat trekken, ook al is die niet voor jou bedoeld.

Was Judas ook een avondmaalsganger? Dat is de vraag: het is mogelijk dat Judas reeds voordat het avondmaal ingesteld werd, wegging. Hoe dat ook is, Judas is niet iemand die beschouwd moet worden als iemand die het allemaal zo goed bedoeld heeft, terwijl de Heere Jezus hem verworpen heeft. Hij is veel meer iemand die met totaal andere verwachtingen discipel werd. Hij zat waarschijnlijk gevangen in het Messiaanse beeld van die tijd, de verwachting van een leider, een veroveraar, iemand die tegen de Romeinen optreedt en een vooraanstaande positie krijgt. Judas kon ook niet goed met geld omgaan. Hij streefde vermoedelijk naar status, geld en macht. Maar Jezus zegt: 'Neem uw kruis op en volg Mij'. In die controversie kon Judas dat niet meemaken, is naar de overpriesters gegaan en heeft gezegd: 'Geef maar geld en dan zal ik Hem wel uitleveren'. Ik proef daarin een totaal andere situatie dan die in deze vraag naar voren komt. Dus ga niet teveel op de klank af van 'Jezus had toch Judas ook in Zijn gezelschap en Judas is toch ook...'

Laat ik het zo zeggen: de zekerheid ligt nooit in onszelf. Ik heb een keer een meisje gesproken dat belijdenis wilde doen en zei: 'Dominee, nu ga ik straks het ja-woord geven in de gemeente en hoe kan ik daar nu ooit de rest van mijn leven trouw aan blijven? Ik weet gewoon niet of ik dat doen zal'. Toen heb ik gezegd: 'Nee, dat weet je ook niet en dat weet ik ook niet. Maar wij belijden niet wat wij allemaal zullen gaan doen de komende jaren, maar we belijden wie Jezus is. We vertrouwen ons aan Hem toe en als Hij ons roept in Zijn dienst, dan zeggen we: 'Heere, hier ben ik en ik vertrouw me voor de rest van mijn leven aan U toe. Houdt U me alstublieft vast'. Dat moet onze houding zijn. En dan mogen we geloven dat Hij het doen zal. Zoek de zekerheid niet in je eigen ervaringen, maar in de belovende God!

8. ALS JE VANUIT JE OPVOEDING ALTIJD HET NEGATIEVE TEN AANZIEN VAN GOD HEBT MEEGEKREGEN (DUS: JE KAN NIET, JE DOET HET NIET GOED, ENZOVOORTS), HOE KAN IK HIER HET BESTE MEE OMGAAN OM TE VERANDEREN IN HET BIJBELSE: OOK VOOR MIJ KAN HET, WANT GOD HEEFT ZELF IN ZIJN WOORD GEZEGD: 'AL WAREN UW ZONDEN ALS SCHARLAKEN, IK ZAL ZE WITTER WASSEN ALS SNEEUW' (JES. 1), 'KOMT ALLEN TOT MIJ' (MATT. 11). GOD IS OORDEELVRIJ. HOE WORD IK DIT TEN OPZICHTE VAN MIJN NEGATIEVE ZELFBEELD EN HET NIET MOGEN KOMEN VANUIT MIJZELF?

Een paar dingen heb ik hier al over gezegd. Een opvoeding doe je niet even over en draag je je leven lang mee. De opvoeding van ieder van ons heeft positieve en negatieve kanten. God buigt door Zijn werk met de Heilige Geest mensen om, Hij vernieuwt en verandert ze. Wat dat betreft zijn grote veranderingen mogelijk. Daar ben ik diep van overtuigd. Maar gewoonlijk blijven mensen zwak naar aanleiding van bepaalde zaken die ze vanuit het verleden meekregen of die scheef gegaan zijn. Dat is niet onoverkomelijk, de Heere kan er een zekere overwinning in geven, een verdere vrijheid en groei, maar het blijven gewoonlijk voor ons gevoelige punten. Dat is een levenslange oefening, een levenslang proces en dan is de vraag van groot belang: welke verdere invloeden laat je op je inwerken? Als iemand bijvoorbeeld

twintig jaar verwaarloosd is in een disfunctionerend gezin, dan kun je tegen zo iemand wel zeggen: 'Hier is een fijn gezin, leef maar een paar weken mee en dan weet je hoe het gaat', maar zo werkt het gewoon niet. Dat is een levenslang proces, en er kan veel begeleiding nodig zijn.

Als je met deze dingen zit, probeer dan eerst helderheid te krijgen waar het precies over gaat. Probeer vervolgens Bijbels gefundeerd antwoord te krijgen en dan moet je jezelf misschien honderd keer per dag toespreken, net als de dichter van Psalm 42: 'O mijn ziel, wat buigt g' u neder' en de andere kant hardop uitspreken. Zorg voor vrienden, vriendinnen en kennissen waarmee je hierover kunt spreken, waardoor je meer dan eens in een geestelijk klimaat verkeert waarin je opgebouwd wordt. Dan kan onder Gods zegen een hele verandering teweegbrengen.

9. JE MAG VERTROUWEN OP GODS BELOFTEN. MAAR ER WORDT OOK VAAK GEWAARSCHUWD VOOR EEN VALSE RUST VAN ONZE KANT. IS EEN PERSOONLIJK TEKEN/ERVARING VAN ONZE KANT DAN TOCH NIET NOODZAKELIJK?

Op het laatste zeg ik: Nee, dat is niet noodzakelijk. Valse rust is een rust die je ten onrechte hebt omdat je een gedeelte van de Bijbel overslaat. Om maar een voorbeeld te noemen: als mensen in Israël voluit zondigen, maar ze geven ondertussen schitterende gaven aan de tempel en ze offeren, is er dan verzoening en vergeving? En wanneer mensen 'des Heeren tempel, des Heeren tempel, des Heeren tempel is deze' (Jer. 7:4) in de mond nemen, dan zeggen de profeten: dat is een valse rust! De Heere zal er in blazen, want jullie gaan gewoon tegen alle geboden in en denken dat God toch wel vergeeft. Dus valse rust is niet: je mag niet naar Christus gaan, maar valse rust is: allerlei zonden aan de hand houden en denken dat het toch wel goed komt.

10. WAT MOET JE DOEN ALS IN JE EIGEN KERKVERBAND DOOR SOMMIGE PREDIKANTEN HET WOORD ZO GEBRACHT WORDT, ZOALS WE NET HOORDEN? ER WORDEN ZOVEEL VOORWAARDEN GEPREEKT, ZONDER HET APPÈL TOT BEKERING.

In alle ernst: probeer dat aan de orde te stellen op huisbezoek of in andere verbanden, probeer de predikant(en) te spreken, eventueel met anderen en dan krijg je wel te horen hoe open men daarvoor is. In sommige gevallen is dat zeker het geval. Ik ken voorbeelden dat er echte geestelijke veranderingen zijn opgetreden in de gemeente doordat gemeenteleden heel veel baden voor een geestelijke vernieuwing, en ook eerlijke, open en opbouwden gesprekken hadden met kerkenraadsleden. Ik heb zelf ook gemeenteleden gehad die bewogen waren met de prediking en mij daarop aanspraken, daarvan heb ik geestelijk veel van geleerd.

Een tweede mogelijkheid is, en daar ken ik helaas meer voorbeelden van, is dat alles van tafel geveegd wordt. Dat predikanten zich verschuilen achter hun roeping of studie. Opmerkingen worden dan direct negatief uitgelegd. In die situatie moet je zelf, voor Gods aangezicht, de conclusie trekken: is het de bedoeling dat ik in deze gemeente blijf of kan ik ter wille van het geestelijk welzijn beter weggaan? Dat is een ontzettend moeilijke keuze, die moet je niet lichtvaardig maken, maar als de prediking meer van Christus afhoudt dan bij Hem brengt, dan hoef je niet trouw te zijn aan zo'n gemeente. Wanneer je niet van gemeente kunt veranderen, bijvoorbeeld door de gezinssituatie, zorg dan voor goede boeken, voor bijbels verantwoorde literatuur, om geestelijk voedsel te ontvangen dat je 's zondags niet

krijgt. Wanneer dat ergernis oproept of verboden wordt, is dat sektarisch en een teken van geestelijke zwakte. De Reformatie heeft altijd de Schrift centraal gesteld en ook ambtsdragers mogen getoetst worden.

11. ZOU U IETS MEER WILLEN ZEGGEN OVER 'WIE HEM HEEFT AANGENOMEN, DEZE HEEFT HIJ MACHT GEGEVEN KINDEREN GODS TE WORDEN' (JOH. 1). WANNEER IS DAT NU ECHT GEBEURD? AL IS JEZUS AAN MIJ GEOPENBAARD ALS DÉ WEG, DÉ WAARHEID EN HÉT LEVEN, TOCH ERVAAR IK NIET DAT IK EEN KIND VAN GOD MAG ZIJN. IK DURF HET NIET TE GELOVEN.

Ik kom weer terug op die beloften. De Heere Jezus heeft gezegd: *'Die tot Mij komt zal Ik geenszins uitwerpen'* (Joh. 6:37). En: *'Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven'* (Mat. 11). Wel, dan is het van belang om in diepe ernst op je knieën te gaan, bijvoorbeeld in je slaapkamer en te zeggen: 'Heere, hier staat het. U hebt het gezegd. Ik heb alles in mij tegen me en het lukt mij niet en ik ben aarzelend en ik heb allerlei twijfels, maar U hebt dit gezegd en daar vertrouw ik me aan toe. Ik neem Uw Woord aan zoals U dat Zelf aan ons bekend gemaakt hebt. Iets anders heb ik niet dan Uw Woord.' Dat is het aannemen. Daarover gaat Johannes 1: die dat gedaan hebben, die heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden. Het tegenovergestelde is het verwerpen ('de wereld heeft hem niet gekend', de mensen hadden de duisternis liever dan het licht.) In die daad van aanname mag de Heere gedankt worden, ook al kunt u er verstand en gevoel niet bij. Besef dat allerlei mensen in de Bijbel in korte tijd tot geloof kwamen. Ze werden voor de keuze gesteld: wel of niet geloven. Nergens is sprake van wachten op andere, betere tijden met meer gevoelens.

12. IEMAND ZEI: 'WIJ IN DE GEREFORMEERDE GEZINDTE DENKEN VAAK: WIJ HEBBEN GEEN ZEKERHEID, DUS WE KUNNEN NIET GETUIGEN. MAAR JE MOET HET OMDRAAIEN. GA MAAR GETUIGEN, DOE MAAR IETS IN GODS KONINKRIJK, DAN KOMT DE ZEKERHEID VANZELF.' KUNT U DAAR IETS OVER ZEGGEN?

Met beide benaderingen ben ik niet zo gelukkig. Bij het eerste, 'We hebben geen zekerheid, dus we kunnen niet getuigen' wil ik zeggen: zorg dan dat je die zekerheid krijgt. De tweede benadering lijkt mij onjuist. Op de voorfronten staan in Gods Koninkrijk, evangelisatiewerk doen, zending bedrijven, gesprekken voeren met ongelovigen, vraagt om geestelijke bescherming en toerusting van God. Als je dat doet zonder de zekerheid van het geloof, zonder dat je weet dat de Heere daarin met je is, kun je het beter niet doen. En verwacht ook geen zekerheid daardoor te ontvangen. Ik heb ook situaties meegemaakt waarin juist heel veel onzekerheid en twijfel ontstond. Dus ga eerst de bijbelse weg naar Christus. Zekerheid ontstaat niet door onze activiteiten, maar door onze overgave aan Hem. En inderdaad hebben wij de opdracht om te getuigen, maar als je ooit ervaart dat je het werk zelf niet kunt, dan is het daar wel.

13. DE DUIVEL WERKT VAAK OP JE GEVOEL IN, VIA JE GEDACHTEN, ZO VLIJMSCHERP OP JE GEVOEL. GOD WERKT DOOR HET WOORD, MAAR KUN JE DAN GEVOELEN VAN JE AFZETTEN? JUUST IN DE HEILIGEN IS DAT ZO'N STRIJD.

Je kunt voor 99% van je leven sterk zijn, maar 1% zwak en de duivel weet ongetwijfeld die ene procent te vinden. Voor deze vraagsteller, en ook voor veel

anderen, kunnen gedachten een invalspoort zijn van onzekerheid en twijfels. God werkt via het Woord, zeer zeker. Maar ik heb ook gezegd: 'Gevoelens en ervaringen zullen heus wel komen, je moet ze niet als voorwaarden stellen, maar ze komen wel.' Het kan zijn, als je je leven echt aan de Heere overgegeven hebt, waarbij Hij ook alle zeggenschap heeft, dat er een diepe vrede komt in je hart en dat je ook in de prediking of met het zingen van een lied een bepaalde regel hebt die je echt raakt, waarbij dus je gevoelens aangeraakt worden. Dat kan dus ook. Maar hoe kun je toch gevoelens van je afzetten? Toets je gevoelens! Zoals Israël ook de opdracht kreeg om profeten te toetsen, want niet iedere profeet spreekt het Woord van God. Er zijn ook valse profeten, dus toets ze! Maar als er gevoelens zijn van vreugde in God en blijdschap, dan mag je die met dank aanvaarden. Als er gevoelens zijn waarvan je denkt: die zijn niet van God, die zijn van de duivel, weersta dan de duivel. Juist in de heiliging mag je zeggen: 'Duivel, je probeert me wel te overreden met al die gevoelens, maar ik ben van Christus, blijf van me af!' Met negatieve gevoelens moet je radicaal afrekenen.

14. ALS IK GEVORMD BEN DOOR 'IK DEUG NIET' EN NOG VIER 'NIETEN' EN MIJN GODSBEELD IS VERVORMD, HOE KOMT DAT GOED? GOD IS VOOR MIJ AFSTANDELIJK, UITVERKIEZEND EN VERDER KOMT HET NIET. MIJN GEVOEL STAAT ZO IN DE WEG.

Veel mensen zijn slachtoffer. Niemand van ons heeft de volmaakte opvoeding gekregen. Op allerlei gebieden mankeert er wat en dat is de onvolmaaktheid van dit leven. Maar hoe gaan we hiermee om? Zoals de verloren zoon op de puinhoop van zijn leven: 'Ik zal opstaan en tot mijn vader gaan'. Daar is de hoop, daar is het uitzicht en nergens elders. Als je in je opvoeding – tegen je wil in - blijft steken en je Godsbeeld is verwrongen, weet dan dat er geen hopeloze gevallen bij God zijn. Je moet maar eens opletten in de Bijbel: bij het woordje 'heden' vallen de beslissingen: 'Heden, zo gij Zijn stem hoort' (Ps. 95). Vandaag vallen de beslissingen, of je hiermee door wilt gaan, in zo'n leven van ongeluk en tobberij of dat je zegt: 'Met die ballast van mijn verleden ga ik naar God toe'. Dan blijf je er misschien wel allerlei littekens van meedragen, dat zij zo, maar God met Zijn Geest gaat vernieuwen en veranderen en dáár mag je je aan toevertrouwen. En dan is God wellicht op dit moment nog afstandelijk, uitverkiezend en verder komt het niet, maar dat laat je niet meer je leven beheersen. Als je ooit de Heere nodig hebt en het vernieuwende werk van Zijn Geest, dan is het juist in grote nood. En die is er met zo'n Godsbeeld. En dan ga ik even koppelen met een eerdere vraag: moet je dan je nood voelen, net als die stokbewaarder? Dit is toch schrijnende nood? Let daarom op het antwoord van Paulus aan deze man!

15. EEN ONGELOVIG IEMAND VROEG AAN MIJ: 'WAT HEEFT DE DOOP VOOR JOU ALS KIND VOOR BETEKENIS. WAT HEB JIJ NU MEER DAN IK IN DIT VERBAND?' IK WIST HIER NIET GOED OP TE ANTWOORDEN. IK WEET DAT GOD MIJ GENADIG WIL ZIJN, MAAR DAT WIL HIJ TOCH OOK ZIJN VOOR NIET-GEDOOPTEN? HOE HAD IK MOETEN ANTWOORDEN?

De doop is een verzegeling van Gods beloften en we moeten dus niet teveel op de doop zelf zien, maar door de doop naar de belovende God. De beloften van nodiging om tot het heil te komen gelden net zo goed voor die ander. Het is dus niet: 'Ik ben gedoopt en heb een streepje voor'. Nee, het is: in de doop heeft God Zijn drie-enige Naam willen verbinden aan mijn naam. En daarom zijn de beloften vele malen

onderstreept. Maar het zijn geen nieuwe of andere beloften. Dus iemand die buiten die doop staat en buiten de kerk is opgegroeid mist wel heel wat, maar ook daar is een nieuw begin mogelijk.

16. IN HET BOEK VAN THOMAS HOOKER 'DE ARME TWIJFELENDE ZONDAAR TOT CHRISTUS GETROKKEN' STAAT DAT THOMAS SHEPHERD, ZIJN SCHOONVADER, ZIJN MENTOR WAS. SHEPHERDS BOEK 'DE WARE BEKERING' LAAT DE VRAAG OVER: 'WIE KAN DAN NOG ZALIG WORDEN?', OMDAT JE OP ZOVEEL ONECHTE GRONDEN TOT CHRISTUS KUNT GAAN. THOMAS HOOKER IS ZO RUIM, TERWIJL ZE ZO DICHT BIJ ELKAAR LEEFDEN. WAT IS DAN WAARHEID?

De conclusie is: ga nooit op dominees af; ze spreken elkaar meer dan eens tegen of leggen andere accenten. Beschouw ook de context. In sommige gemeenten is heel veel geloofsonzekerheid. En dan moet je dus de nadruk leggen op de beloften en heel ruim nodigen tot Christus. Er zijn andere gemeenten waarin velen zeggen: 'Ik geloof heus wel, waar doet u moeilijk over?' Dan moet je weer andere zaken naar voren brengen, bijvoorbeeld de vruchten van het geloof. Ik ken de situaties van de genoemde predikanten niet genoeg, maar kan me zo voorstellen dat de ene in een context leefde waarin velen niet tot Christus durfden te gaan, terwijl de ander een vanzelfsprekend, gearriveerd christendom aantrof, waarbij hij de indruk had dat ze niet op de rechte wijze tot Christus waren gegaan'.

Tevens is het probleem dat al eerder genoemd is: mensen pakken vaak net de verkeerde zaken uit een preek of boek op. Een predikant heeft altijd iets eenzijdigs, ook zijn eigen levensweg is eenzijdig. En ook een gemeente kan eenzijdig zijn, dat kan betekenen dat er juist daarop gereageerd wordt. Hoe dan ook, blij alsjeblieft niet steken in zulk soort boeken. Ook de boeken die ik genoemd heb zijn alleen maar hulpmiddelen om tot Christus te gaan. Vraag dus niet teveel naar meningen van bijvoorbeeld oudvaders, want die spreken elkaar inderdaad op bepaalde punten tegen. Het waren ook maar gebrekkige mensen. Maar door de dwaasheid van de prediking, ook door de dwaasheid van zulke boeken, wil God nog zalig maken. En laten we het in dat perspectief zien.

17. WAAROM WORDT ER ZO WEINIG DOORVERWEZEN NAAR DE HEERE JEZUS?

ZOWEL IN PREDIKING ALS IN PASTORAAT ERVAREN WIJ DIT. ER WORDT GESTOPT BIJ DE VERLORENHEID AAN ONZE KANT. ZEKER ALS JE PSYCHISCH ZIEK BENT IS DIT ERG MOEILIK. HOE GA JE HIERMEE OM? ER IS VAAK NIET MEER TROOST IN EEN GESPREK ALS 'VEEL STERKTE'.

Het is aangrijpend als er in een pastoraal gesprek niet meer troost. Het is waar, bij sommige zeer aangrijpende dingen in het pastoraat, weet je soms niet wat je zeggen moet. Dan is het zwijgen, net als bij de vrienden van Job, soms barmhartiger dan het spreken. Maar als er in herhaald ambtelijk bezoek niet meer is dan 'veel sterkte', is dat natuurlijk ver beneden de maat. Als in prediking en pastoraat niet op de Heere Jezus gewezen wordt, is er iets grondig mis met die prediking en met dat pastoraat. Er wordt hier gestopt bij de verlorenheid aan onze kant. Dan blijft er maar een heel dun bijbeltje over. Dan geldt wat ik net al zei: Probeer in alle liefde en vriendelijkheid aan de orde te stellen 'Wij willen Jezus zien'. Dat mag toch, dat is een legitieme vraag vanuit de gemeente. Het gaat ons om Hem. En die verlorenheid? Die is er en die hoeft ook niet weggestopt te worden, maar als het daarbij blijft, missen we het

belangrijkste. Je hebt niets aan een arts die uitgebreid uit de doeken doet hoe erg je ziekte is en vervolgens zegt: 'Veel sterkte'. Aan een arts vraag je: 'Wat is er aan te doen? Welke medicijnen? Welke operatie?'. En als de verlossing niet aan de orde komt, klopt er iets niet in de gemeente. Die gemeente beantwoordt dan niet aan de bijbelse maat.

LITERATUUR OM TE LEZEN EN ER OP NA TE SLAAN BEHOREND BIJ LEZING 1:

- C. Graafland, De zekerheid van het geloof. Diss. Utrecht. Wageningen, 1961.
Herdruk Amsterdam, 1977.
- D.M. Lloyd-Jones, Onuitsprekelijke vreugde. Over het werk van de Heilige Geest. Ned. vert. De Banier te Utrecht, 1995.
- C.H. Spurgeon, De enge poort. Een vriendelijk gesprek met zoekenden over het geloof in de Heere Jezus Christus. Ned. vert. De Banier te Utrecht, z.j.
- A. de Reuver, Meer dan een teken. De doopbelofte in reformatorisch perspectief. Groen te Heerenveen, 2004.
- W.J. Kooiman, Luther, zijn weg en werk. Ten Have te Amsterdam, z.j.
- D.M. Lloyd-Jones, Oorzaken en genezing van geestelijke depressiviteit. Ned. vert., De Banier te Utrecht, 1988.

LEZING 2:

DE DOORWERKING VAN OCCULTISME IN KERKELIJKE KRING EN DE BEVRIJDING DAARVAN

Ik bouw op U, mijn Schild en mijn Verlosser.
Niet eenzaam ga ik op de vijand aan.
Sterk in uw kracht, gerust in uw bescherming.
Ik bouw op U en ga in uw Naam.
Sterk in uw kracht, gerust in uw bescherming.
Ik bouw op U en ga in uw Naam.

Gelovend ga ik, eigen zwakheid voelend.
En telkens meer moet ik uw kracht verstaan.
Toch rijst in mij een lied van overwinning
Ik bouw op U en ga in uw Naam.
Toch rijst in mij een lied van overwinning
Ik bouw op U en ga in uw Naam.

Ik bouw op U, mijn Schild en mijn Verlosser
Gij voert de strijd, de huld' is U gewijd.
In 't laatste uur zal 'k zegevierend ingaan
In rust met U die mij hebt voortgeleid.
In 't laatste uur zal 'k zegevierend ingaan
In rust met U die mij hebt voortgeleid.

INLEIDENDE WOORDEN

Het is een prachtig lied wat we zojuist gezongen hebben. Een lied dat de afgelopen jaren heel veel voor mij betekend heeft. Je ziet in dit lied de combinatie tussen zwakheid en sterkte. Als je alleen maar de zwakheid van mensen benadrukt, ben je eenzijdig bezig en als je alleen maar de kracht van mensen benadrukt, is het ook eenzijdig. In dit lied staat het zo prachtig: 'Sterk in Uw kracht, eigen zwakheid voelend; telkens weer moet ik Uw kracht verstaan.' Dat is een groeiproces, wat ook bij het onderwerp van vanmiddag duidelijk naar voren komt.

OCCULTISME NEEMT GEWELDIG TOE

Mensen komen steeds meer in aanraking met occulte zaken. Denk aan: boeken, films, glaasje draaien en waarzeggerij. Een gemiddelde niet-christelijke boekhandel heeft tegenwoordig een afdeling 'Esoterie' en dus niet meer 'Godsdienst' of 'Christendom'. Deze esoterische boeken leren je hoe je in contact kunt komen met bovennatuurlijke werkelijkheden. Een tijdje geleden stond als nr. 1 in de top-10: '*Hoe vraag ik een geleidegeest in mijn leven?*' Deze zaken beïnvloeden onze cultuur en onszelf in sterke mate. Jongeren zien films, kijken televisie, surfen op internet, gaan mee met andere jongeren glaasje draaien en roepen stiekem geesten op. Dit blijft niet buiten de gereformeerde gezindte, maar komt in onze kring steeds meer voor. Hoe gaan we daarmee om?

Laat ik ronduit toegeven dat het een terrein is waar ik vroeger niets van wist en waarover ik in mijn theologische opleiding nooit iets heb meegekregen. Al gaande ben ik me er een beetje in gaan verdiepen o.a. door er boeken over te lezen. In het gemeentelven ben ik steeds meer dingen tegengekomen waarbij de vraag rees: 'Zou dat er ook mee te maken hebben?' Op die manier kwam er een toenemende kennis van dit terrein. Ruim vier jaar geleden ben ik op de Christelijke Hogeschool in Ede gaan werken. De studenten die daar weggingen, waren over het algemeen wel tevreden over de opleiding, maar ze hadden al twee jaar lang gezegd: 'Waarom helpen jullie ons niet op het gebied van occultisme? Jullie rusten ons wel toe voor maatschappelijk werk en jeugdwerk in kerkelijke kring, maar we zijn totaal niet voorbereid op wat we daar tegenkomen aan occultisme en satanische doorwerking op het gebied van muziek en films?' Toen zijn we themaweken gaan houden en die voorzagen in een grote behoefte.

EEN PRAKTIJK VOORBEELD

Eens was ik bij een jong gezin in de gemeente. Zij hadden een meisje van ongeveer twee jaar. Op een gegeven moment was ze even op de gang en haar moeder zei: 'We hebben zoveel problemen met onze dochter! Niet alleen dat ze druk is en ongezeglijk, maar meermalen op een dag krijgt ze een soort aanval en dan staat ze midden in de kamer zomaar te beven en te trillen over alle lichaamsdelen. Als ze zo staat te schudden, mogen wij als ouders niets tegen haar zeggen en dan mogen we haar ook niet aanraken. En na verloop van tijd gaat het weer over.'

Ik heb zelf kinderen en ben ook wel het een en ander gewend, maar dit was toch wel erg vreemd. Toen kwam de gedachte op: 'Zou er iets met occultisme zijn?' Maar dat zou een confronterende vraag zijn, zeker in die tijd.

Ik vroeg daarom aan de moeder: 'Ben je wel eens naar alternatieve genezers geweest?' Niet zo'n logische vraag misschien, maar er zijn veel alternatieve genezers waar mensen uit de gereformeerde gezindte naartoe gaan. Daar zitten prima kruidendokters bij, maar ook een heleboel genezers die totaal verkeerd bezig zijn en met verkeerde geestelijke krachten werken; dat heeft zeker bij de ouderen in onze gezindte een zeer sterke doorwerking.

‘Nee, daar zijn mijn man en ik nog nooit geweest!’

Daarom toch maar de volgende vraag: ‘Heb jij je wel eens met occultisme of waarzeggerij bezig gehouden?’

‘Nee, nooit...!’

Zijn er bij jullie in de familie soms vreemde verschijnselen, dingen die je niet kunt verklaren?’

Toen vertelde de vrouw over allerlei abnormale verschijnselen die zich bij haar broers voordeden. Op grond hiervan was het mogelijk naar hun ouders te informeren.

Het bleek dat haar ouders kerkelijk waren, degelijk, zwaar in de leer. Er waren eigenlijk maar een paar predikanten in Nederland goed genoeg (en ik viel duidelijk buiten die categorie). Maar daarnaast was er op occult gebied van alles mogelijk. Pendelen, wichelroede lopen, magnetiseren enz. Dit alles ging gewoon samen met de hele dag heel degelijk zijn. Toen opperde ik: ‘Het zou wel eens kunnen zijn dat die occulte praktijken van jouw ouders de oorzaak zijn van de abnormale verschijnselen die je bij je dochter tegenkomt.’

Dat was een vrij heftige zaak. Ik kende het gezin behoorlijk goed. Met name deze mevrouw was zeer meelevend, oprecht christin, belijdend lid, ging aan het avondmaal, deed evangelisatiewerk enz.

Je begrijpt dat deze vrouw verbaasd was. Ze vroeg: ‘Hoe kan dat nu? Ik heb nooit met die verkeerde praktijken meegedaan, maar er altijd afstand van genomen. Ik mag weten door genade een kind van God te zijn en mag weten dat de Heere mijn schuld vergeven heeft. Ben ik dan degene die dit doorgegeven heeft van mijn ouders aan mijn dochter?’

Ik vond het een volkomen legitieme vraag en heb daarop geantwoord: ‘Ja, ik geloof dat het kan, maar wil ook eerlijk toegeven, dat ik er te weinig verstand van heb om een goed oordeel te kunnen vellen. Ik ken een collega die er veel meer van weet. Zullen we eens naar hem toegaan en hem om raad vragen?’ Ze was daar op dat moment nog niet aan toe. Later belde ze op en ze zei: ‘Ja, ik wil het uitgezocht hebben.’ We hebben toen een afspraak gemaakt met ds. W.C. van Dam in Geldrop. Het was bij ons vandaan een uur rijden. Ik had een afspraak gemaakt voor ons vieren. Het echtpaar, de dochter en ik zelf zouden dan meegaan. Ik wilde zelf mee, omdat ik het aan de orde gesteld had, maar ook om te zien hoe hij er mee om zou gaan.

Toen de ouders mij op kwamen halen, bleek dat ze het kind bij een oppas hadden gebracht. Zo had ik het niet bedoeld, maar goed, het was toch om advies te vragen...

Collega van Dam, die diverse boeken geschreven had over occultisme, heeft zeer zorgvuldig geïnformeerd, onder andere naar allerlei natuurlijke en psychische oorzaken. Hij kwam inderdaad tot de conclusie dat er een grote kans was dat er een occulte belasting was vanuit het voorgeslacht.

Hij zei: ‘Maar we mogen dan ook, bidden om bevrijding!’ Hij stelde voor dat de vrouw een paar zinnen hardop bad, waarin zij beleed Wie de Heere voor haar was en dat ze ook volstrekt niets met de occulte zaken van doen wilde hebben. Als ze hiermee klaar was, zou hij het gebed overnemen. Dit deed zij en vervolgens bad ds. Van Dam. Hij deed dat in gewone bewoordingen, zoals wij die herkennen of zelf zouden uitspreken. Alleen de laatste zin was anders, die luidde: ‘...en op grond van het volbrachte werk van de Heere Jezus Christus verbreken wij nu alle mogelijke negatieve banden die er zijn vanuit het voorgeslacht. Amen.’

Dat was helemaal nieuw voor ons. Op het moment zelf gebeurde er helemaal niets waarneembaars. We stapten weer in de auto en gingen weg. Maar terwijl het kind vóór die tijd meer dan eens twee of drie keer per dag zo'n aanval had, heeft het na die dag nooit meer iets dergelijks gekregen.

NOG EEN ANDER VOORBEELD

Ik gaf op maandagmiddag catechisatie voor de brugklassers. Die kwamen normaal niet altijd even rustig binnen, maar dit keer wel. Er was een zekere beklemming. Ik vroeg: 'Jongens, hoe is het?' Al snel bleek dat er een leeftijdsgenoot van hen overleden was, net een paar dagen ervoor. Je probeert dan natuurlijk mee te leven. Maar opeens zei één van de jongens: 'Het ergste is dat wij dit van tevoren wisten.' Ze hadden iemand in de klas die de toekomst kon voorspellen en die had drie weken terug gezegd: 'Over 21 dagen, op die dag, zal die jongen sterven!' En dat was exact zo gebeurd...

'Dominee, hoe kan dat dan? Hoe weet iemand de toekomst? Is dat van God?'

Ik vroeg wat door en het bleek dat die jongen thuis deed aan waarzeggerij, onder andere met een Ouija-bord. Het bord bevat de letters van het alfabet, de cijfers 0-9 en de woorden 'ja' en 'nee'. In een spiritistische seance vragen deelnemers dan of een geest antwoorden geeft door middel van bewegingen van een glas. Het glans danst naar de letters en cijfers toe. Dit wordt ook wel 'glaasje draaien' genoemd. Op die manier was dus van tevoren duidelijk geworden dat de jongen op die dag zou sterven. En het is nog gebeurd ook.

Bij deze gebeurtenis merkte ik een geweldige angst bij die jongeren: 'Misschien dat hij morgen of overmorgen tegen mij zegt wat mijn lot is!' Eén jongen was bijna in paniek en zei: 'Ik wil niet weten hoe lang ik nog te leven heb, of het nog een paar dagen is of dat ik wel 80 jaar zal worden. Ik wil het niet weten, maar wat moet ik nu doen als hij morgen naar mij toekomt en zegt: Jij hebt nog zo lang te leven!?'

Het stond niet in de catechisatieboekjes, maar we hebben er drie weken over gedaan om door te spreken wie satan is, hoe zijn rijk in elkaar zit, hoe het zit met boze geesten en demonen en hoe machtig satan is. Hij kan inderdaad voor een deel de toekomst voorspellen en als hij dat doet, zorgt hij er zoveel mogelijk zelf voor dat het uitkomt. Daarom is het ook zo erg om er geloof aan te hechten.

Vervolgens hebben we ook besproken wat de geestelijke wapenrusting is, aan de hand van Efeze 6. Wat is nu het schild van het geloof, waarmee alle vurige pijlen van de boze afgewend zullen worden? We hebben besproken hoe belangrijk het is om de Heere Jezus te kennen, om veilig te zijn in Hem. Ik heb tegen hen gezegd: 'Als je verbonden bent met de Heere Jezus, in Hem gelooft en je leven aan Hem toevertrouwd hebt, dan kun je tegen zo'n jongen zeggen: 'Nee, want jij hebt je woorden van de duivel en die verwerp ik. Hij heeft geen zeggenschap over mij, want ik ben het eigendom van de Heere Jezus Christus.' Dat is de geestelijke strijd voeren. Dat is iets wat we moeten leren en in praktijk moeten brengen.

DE WAPENRUSTING GEBRUIKEN

Dit soort ervaringen hebben mij steeds verder gebracht in deze moeilijke materie. Er is op het gebied van occultisme namelijk heel wat aan de hand. Helaas heb ik daar in mijn eerste jaren als predikant helemaal geen aandacht aan gegeven. Ik weet nog dat jongeren vanuit onze gemeente evangelisatiewerk gingen doen in België. Ze gingen daar folders rondbrengen. Ik vond het prachtig dat

jeugdgroepen van 15 en 16 jaar zulk werk gingen doen. Geweldig dat ze de tijd en moeite er voor over hadden om hun naaste bekend te maken met het Evangelie! Mijn dochter was er ook bij. Ze kwam aan het eind van die bewuste zaterdag thuis en vertelde een aantal spannende ervaringen. Ik schrok nogal toen ze zei: 'Ja, ik heb ook een gesprek gehad met een satanist!' Er schoot door mij heen: 'Ik heb de jongeren van onze gemeente daar zomaar naar toe laten gaan! Niet voorbereid...!' Het is allemaal goed gegaan, maar ik weet nu wat satanisme inhoudt en dat het levensgevaarlijk is om daar zomaar jongeren op af te sturen. We hebben steeds meer de geestelijke wapenrusting nodig!

Nog één praktijkvoorbeeld en dan geef ik meer achtergronden. Ik ben deze zaken op catechisatie aan de orde gaan stellen. Ook bijvoorbeeld de vele (kerkelijke) occulte genezers, waarbij mensen zelfs de Naam van God of de Naam van Jezus gebruiken, maar toch met volstrekt verkeerde krachten bezig kunnen zijn.

Een keer was er een meisje van ongeveer 16 jaar dat haar hand opstak en zei: 'Dominee, ik kan ook mensen genezen, ik heb ook bijzondere krachten.' Ze kreeg natuurlijk meteen de aandacht van de groep. Ze zei: 'Ja, ik heb wat met mensen die ziek zijn, die hoofdpijn of rugpijn hebben, en kan hen soms genezen. Ik wil graag verpleegster worden en ben blij dat God mij extra mogelijkheden heeft gegeven om te helpen. Ik kan ten opzichte van andere verpleegsters toch wat extra's doen.'

'Ja, maar hoe doe je dat dan?'

'Ik concentreer me op mijn handen en die worden zo opgeladen met een soort energie. Dan leg ik ze op een zieke en dan straalt die energie over in die ander en zodoende raakt diegene de pijnen kwijt.'

Terwijl ze dat vertelde, concentreerde ze zich op haar handen. Ze werden op de één of andere manier opgeladen en ze hield haar rechterhand vlak bij het meisje dat naast haar zat. Er sprong een vonk over. Het meisje sprong natuurlijk direct overeind: 'Au, wat gebeurt hier?'

Bij zoiets zoek je tevergeefs naar antwoorden in je catechisatieboekje! Ik dacht: 'Dit loopt uit de hand' en heb haar gevraagd even na te blijven.

Na afloop vroeg ik haar: 'Joh, jij hebt wel heel bijzondere gaven, wanneer heb je dat ontdekt?' Het gezin woonde sinds een jaar in onze gemeente, leefde trouw mee; ongeveer twee jaar geleden had ze het ontdekt.

'Hoe kom je daar achter?', was mijn vraag. Ze zei: 'Bij ons in de klas zat een meisje dat allerlei bovennatuurlijke dingen deed. Ik vond dat reuze interessant, en dus ik ben ook heel wat keren bij haar thuis geweest, en op een gegeven moment merkte ik dat ik deze dingen kon. Ik heb wel meer aparte dingen. Ik weet bijvoorbeeld zaken van tevoren. Mijn vader heeft voordat wij hier kwamen wonen allerlei sollicitatiebrieven gestuurd voor ander werk. Als hij het aan mij gevraagd had, wist ik precies de antwoorden die komen zouden. Ik heb het maar niet tegen hem gezegd, want dat had hij vast niet leuk gevonden...'

Dit meisje had dus genezende en paranormale vermogens (in de zin van helderziendheid). Als de post brieven bracht die nog dicht zaten, wist zij gewoon wat er in zat. Is dit van God of van de duivel? Het meisje was ervan overtuigd dat God haar die gaven gegeven had en ze wilde die ook goed gebruiken. Maar ik heb tegen haar gezegd: 'Het zou wel eens kunnen zijn dat jouw gaven van de duivel zijn. Dat de tegenpartij jou die gegeven heeft. Je bent wel kerkelijk meelevend en je gelooft in de Heere Jezus, maar als je dit niet van jongs af aan gehad hebt en niet in een kerkelijke *setting* ontvangen hebt, maar mogelijk via een contact met een vriendin die zich duidelijk op verboden terrein begeven heeft, ben ik bang dat de bron

verkeerd is.' Daar schrok ze natuurlijk behoorlijk van, maar ze wilde het wel onderzoeken en ervoor bidden.

Dit zijn een paar voorbeelden vanuit mijn eigen gemeente. Op het ogenblik komen binnen de gereformeerde gezindte in dit opzicht ongelooflijk veel zaken boven tafel die jarenlang niet bespreekbaar geweest zijn. Ik krijg momenteel gemiddeld één situatie per dag voorgelegd, al meer dan een jaar lang. Velen van de hulpvragers zeggen: 'Ik weet niet waar ik voor pastoraat naar toe moet, help me alstublieft verder!'

ACHTERGRONDEN IN DE BIJBEL

God heeft de engelen geschapen. Een deel van de engelen is afvallig geworden. De overste daarvan noemen we 'satan' of 'duivel' en zijn ondergeschikten heten 'duivelen' of demonen'. De Statenvertaling heeft het over 'boze geesten' of 'onreine geesten'.

Gelukkig is God groter en staat God erboven; daarom kunnen deze geesten nooit meer doen dan God toelaat.

Het is de tragiek van de gereformeerde gezindte dat de werkzaamheid van engelen vaak ontkend wordt of beperkt wordt tot de tijd van het Nieuwe Testament. Men geeft toe dat de duivel bestaat en ons allemaal verkeerde dingen influistert, maar vindt verder dat occulte machten weinig voorstellen. De redenering is dat Christus de duivel verslagen heeft en dat hij dus niet veel meer doen kan. Meermalen wordt het beeld gebruikt van de duivel aan de ketting, net als een hofhond. Echter, in Openb. 20 is sprake van volledige binding of vrijheid. Satan is de overste van deze wereld en gaat rond, zoekend wie hij zal verslinden (1 Petr. 5:8).

Ik geloof echter dat de boze geesten, de onreine geesten, de demonen, volop actief zijn in deze wereld en mensen negatief kunnen beïnvloeden, evenals in het Nieuwe Testament beschreven staat.

Er staat in Deuteronomium 18: 9-14 niet dat waarzeggerij, wichelarij en toverij niets voorstellen. Nee, het occulte werkt wel degelijk, maar dat is juist het probleem. Gods tegenpartij is daarin actief. Daarom is het verboden terrein voor de Israëlieten. Ze mogen zich daarop niet begeven.

In het Nieuwe Testament wordt er onderscheid gemaakt tussen gewone ziekten en bezetenheid. In plaats van 'bezetenheid' gebruik ik liever de meer algemene term 'occulte belasting'. Het is mogelijk om in lichte of extreme mate occult belast te zijn. Ook allerlei kerkmensen kunnen te maken hebben met lichte occulte belasting, terwijl ze verder nog redelijk functioneren. Bezetenheid is de allergste vorm van occulte belasting, waarbij iemand helemaal in bezit genomen is door satan en meestal ook geen eigen wil meer heeft of over zijn leven kan beschikken.

De bezetene te Gardara (Mat 8:28-34) was thuis niet meer te handhaven, hij leefde tussen de graven en kon kettingen verbreken. Hij had een legioen, dat wil zeggen ongeveer zesduizend demonen in zich.

Er zijn twee voorbeelden in de Bijbel die aangeven dat demonische gebondenheid ook in lichtere mate aanwezig kan zijn.

1. De man in de synagoge uit Markus 1. Hij ging waarschijnlijk iedere sabbatdag naar de synagoge en met een bepaalde wetsprediking had hij geen moeite. Maar toen Jezus zei: 'Het Evangelie is gekomen', 'Het Koninkrijk Gods is nabij gekomen', en: 'Bekeer u, geloof het Evangelie', kwamen er problemen. Dat was te heftig. De demon die hij in zich had, sprong op.

Het gebeurt vaak dat mensen die een boze geest hebben met een andere stem of op een andere toonhoogte gaan spreken. Ook komt het voor dat een man als een vrouw gaat spreken, of andersom. Zo'n demonische macht wordt actief als er een confrontatie plaatsvindt met het echte Evangelie of met de Heilige Geest. Met een wettische prediking heeft hij helemaal geen moeite.

2. In Lukas 13 gaat het over een vrouw die 18 jaar gebonden is. De artsen zeggen: 'Ze heeft een spierziekte, ze heeft een vergroeiing'. Met de Latijnse terminologie van tegenwoordig krijgt ze zelfs een hele mooie aanduiding: 'spondylitis ankylopoética'. Het klinkt schitterend, maar de werkelijkheid is natuurlijk diep triest. Jezus zegt: 'Satan heeft deze vrouw gebonden.'

Laten we daarom ook in het pastoraat zoeken naar geestelijke achtergronden, want er zijn allerlei mensen ziek in onze kringen waarbij artsen, predikanten, kerkenraden en psychologen alleen maar de verschijnselen noteren en niet doordringen tot de demonische achtergrond.

Vervolgens is ook 1 Korinthe 10 vers 20 van belang. *'Ja, [ik zeg], dat hetgeen de heidenen offeren, zij de duivelen offeren, en niet Gode; en ik wil niet, dat gij met de duivelen gemeenschap hebt.'*

Het gaat hier over afgoderij en over mensen die de afgoden gediend hebben. Paulus zegt dat achter die afgoden demonen schuilgaan. In onze kerkelijke kring zijn we veel meer gewend aan de voorstelling dat afgodsbeelden niets voorstellen. Ze hebben ogen maar zien niets, oren maar horen niets (Ps. 115; Jes. 44). Dat is echter maar de helft van het verhaal. Natuurlijk, de beelden zelf kunnen helemaal niets en waarom zouden we daarop vertrouwen? Maar er zijn wel demonen verbonden met deze beelden en daardoor hebben deze heidense godsdiensten zo'n geweldige invloed en hebben de tovenaars zo'n geweldige macht.

ACHTERGRONDEN IN DE KERKGESCHIEDENIS

Ik ga even een stap verder naar de vroeg christelijke kerk. Als mensen in de tijd van de vroegchristelijke kerk vanuit het heidendom overgingen naar het christelijk geloof moesten zij een paar dingen doen. Ze moesten leren wat de kerkleer inhield, hun zonden belijden en gedoopt worden (het oude leven moest begraven worden en ze moesten opstaan tot een nieuw leven met Christus), maar er werd ook onderzocht of ze occult belast waren.

Als dat laatste het geval was, moest er exorcisme (duiveluitdrijving) plaatsvinden en gebeden worden (vaak onder handoplegging en onder zalving met olie) of iemand de Heilige Geest zou ontvangen. Dit laatste zijn wij kwijtgeraakt.

Ik heb het volgende meegemaakt met een stel asielzoekers in onze gemeente. Zij hadden een islamitische achtergrond. Wij waren als gemeente natuurlijk erg blij dat mensen van buitenaf interesse hadden gekregen voor het Evangelie. We hebben het Evangelie zo goed mogelijk in het Engels uitgelegd. Deze mensen hebben daarna belijdenis gedaan en zijn gedoopt (incl. hun kind), maar korte tijd later bleek dat deze vrouw waarzeggende vermogens had. Wij schrokken daarvan en hebben haar daarop aangesproken, maar zij zei: 'Nee, dat is van God, dat heb ik altijd al gehad, dat is een heel speciaal voorrecht dat God mij geeft en daar moet je vanaf blijven.' Klaar. Einde discussie.

Wij dachten bij onszelf: 'Als dat maar goed zit!' De islam zelf is een verkeerde godsdienst, maar ook is die in veel landen verbonden met magische en occulte volkspraktijken.

Binnen een paar weken was het slaande ruzie tussen dit gezin en onze gemeente. Allerlei problemen en verwijten... Ze zijn uiteindelijk vertrokken. Als wij dit probleem aan de mensen van de vroege kerk hadden voorgelegd, hadden zij gewoon gezegd: 'Je hebt maar het halve werk gedaan. Je hebt alleen maar catechese gegeven en gesproken over doop en belijdenis, maar occulte belasting heb je niet aan de orde gesteld. Satan grijpt heus wel terug als je dat niet doet.'

OCCULTISME EN HULPVERLENING

Het is mijn ervaring dat het onderwerp van deze middag in de gereformeerde gezindte langzamerhand meer gaat leven. Met name de groeperingen die met asielzoekers werken, evangelisatiewerk doen, met dak- en thuislozen werken (zoals Stichting Ontmoeting), verslaafden hulp bieden (zoals Stichting De Hoop). Tevens de hulpverleners aan prostituees. De ouders met adoptiekin-deren vormen ook een groep waarbij dit onderwerp meer gaat leven. Er is veel gaande in onze gezindte nu wij in aanraking komen met problemen waarop wij theologisch niet zijn voorbereid en waarover onze belijdenisgeschriften zwijgen.

Ik sprak aan het begin van de dag evangelist W. den Hertog uit Dirksland. Hij werkt in gevangenissen. Ook daar is heel veel aan de hand op dit gebied. Veel herstelprocedures helpen niet als mensen gevangen zitten in de greep van de duisternis.

Je ziet het ook bij Stichting De Hoop, waar ik onlangs nog was. Mensen kunnen verslaafd zijn en daarvoor een afkickprogramma volgen, maar als ze geestelijke gebonden zijn, kunnen ze nooit een normaal leven gaan leiden. De krachten zijn dan zo groot dat de mensen vroeg of laat terugvallen. Deze occulte krachten moeten verbroken worden. Gelukkig is dat mogelijk, maar dan moeten we eerst wel de noodzaak daarvan onderkennen.

OCCULTE BELASTING

Wanneer spreek je van occulte belasting? Er is sprake van occulte belasting als gevolg van het feit dat iemand op het eigen terrein van satan is gekomen, terwijl dat voor ons verboden is. Hieronder valt bijvoorbeeld het aanroepen van geesten, satan om hulp vragen, pendelen en tarotkaarten leggen. Als iemand zo op het terrein van satan gekomen is, heeft hij de deur van zijn levenshuis voor satan opengezet. Satan maakt daarvan dankbaar gebruik en stuurt een aantal demonen naar je toe die intrek in je leven nemen.

Dat is dus veel meer en veel verdergaand dan de verleiding van satan. Met zijn verleidingen hebben we allemaal te maken. Ook hebben we allemaal te maken met de influisteringen van satan, met de verleidingen van ons eigen hart en de verkeerde neigingen van ons eigen vlees.

Maar als iemand op occult terrein is geweest, heeft satan vaste voet aan de grond gekregen in iemands levenshuis. Er is een rechtsgrond gekomen voor zijn aanwezigheid.

Als hiervan sprake is, dan is het nodig dat te erkennen, schuld te belijden en satan de deur te wijzen. Heel nadrukkelijk moet gezegd worden dat hij geen rechten meer heeft. Zijn rechten worden zo verbroken.

Collega Van Dam deed dat in het gebed als volgt: '...en in Jezus' Naam verbreken wij de banden, de negatieve invloeden vanuit het voorgeslacht'. Dan heeft satan geen rechtsgrond meer. Hij zal daarna natuurlijk nog wel proberen invloed uit te oefenen, maar dat mag en moet afgewezen worden.

In de vroege kerk had men hier veel ervaring mee en ik vind het zo triest dat onze kerkgeschiedenisboekjes dit allemaal overslaan. Ik heb natuurlijk ook de bekende boeken op dit terrein gelezen. Ze beginnen bij het boek Handelingen, noemen vervolgens Augustinus en behandelen daarna Luther en Calvijn. Maar we weten zo niet goed wat er in die tussenliggende eeuwen gebeurd is. We komen er dan niet achter dat de vroege kerk in de wereld bekend stond om de vele genezingen en bevrijdingen. Het wordt hoog tijd dat die oude geschriften in het Nederlands beschikbaar komen!

Een vriend en collega van mij werkt in India. Daar is de christelijke kerk een minderheid. Velen zijn betrokken bij het hindoeïsme en boeddhisme. Dat is een geestenwereld, waarin veel tirannie en angst heerst. Veel mensen weten daar dat je naar christenen toe kunt gaan voor bevrijding. Het gebeurt daar vrij vaak dat tijdens een zondagse dienst de deuren ineens opengaan en iemand binnenkomt die om hulp roept.

Nu, daar is men helemaal op ingesteld. Er is – wat is maar noemen zal - een EHBO-team, Eerste Hulp Bij Occulte belasting. Een stuk of vier mensen staan dan op en gaan naar een apart kamertje om met die persoon te spreken. 'Jij kent Jezus niet, maar wil je bevrijd worden van die boze geesten? Dat kan, maar wij bidden in Jezus' Naam. Ben jij bereid om Jezus te gaan volgen wanneer Hij je helpt?'

Zoals je weet, betekent dat daar nogal wat, ook naar familie en omgeving toe. Mensen in nood zeggen echter: 'Ja, ik heb er álles voor over!' En dan wordt er gebeden met deze mensen. Ze worden bevrijd en korte tijd later nemen ze vaak heel hun familie mee naar de kerk.

DE MACHT OVER ONREINE GEESTEN

Na afloop van een kerkdienst is de ouderling van dienst vaak dankbaar dat de dienst ongestoord verlopen is, maar ik vind het ook wel eens triest. Ik zou wel willen dat bij ons honderden mensen de kerk binnenkwamen met een vraag om hulp. Ik ben bang dat de wereld ons niet meer weet te vinden...

In de Romeinse tijd wisten de keizers en anderen dat ze naar de christenen konden gaan voor genezing en bevrijding. Als men last had van angsten en allerlei problemen, kon men altijd naar de christenen toe. En de apologeten, de verdedigers van het christelijk geloof, hebben gezegd: 'Wij zijn christenen en wij hebben de macht van Christus gekregen om op onreine geesten te treden.' Wat hebben we het nodig dat die macht nu weer uitgeoefend wordt!

Dit combineer ik weer met mijn eerste lezing. De zekerheid van het geloof is geen luxeartikel. Het is iets dat we nodig hebben in de geestelijke strijd. Satan vindt het prima als we heel zwak zijn, alleen maar sidderen en bang zijn en een negatief zelfbeeld hebben. Maar het behoort te zijn: 'Sterk in Uw kracht, gerust in Uw bescherming'. Wetend: 'Ik mág de satan weerstaan en ik mág hem afwijzen, want Christus is nabij.' Dat is de logische consequentie van het onderwerp van de eerste lezing.

VERKEERDE GENEZERS

Veel oudere gemeenteleden onder ons hebben te maken met verkeerde genezers. Hiervan zijn aangrijpende gevallen bekend. Ik hoorde onlangs van een emerituspredikant, die jarenlang Christus gepredikt heeft, maar nu in ziekte en nood naar allerlei mogelijke alternatieve genezers toegaat. Hij is daar helemaal

(psychisch) afhankelijk van geworden. En zijn geloofsleven is sterk naar beneden gegaan. Hij is bang geworden voor de dood en zijn dochter gaf aan dat er absoluut niet over gesproken mag worden. De alternatieve genezers en geneeswijzen vallen buiten de discussie, terwijl er veel aanwijzingen zijn dat deze een negatieve invloed uitoefenen.

Voor de duidelijkheid: occulte geneeswijzen kunnen wel degelijk werken. Het probleem is echter dat ze vaak maar vier, vijf, zes weken werken en dan in invloed afnemen. Met als gevolg dat je weer terug moet naar die genezer. Er ontstaat dus een bepaalde afhankelijkheidsrelatie. Het gaat een paar maanden goed, soms een half jaar, maar daarna komt er steeds meer afbraak van het geestelijke en het psychische. Dat is de prijs die vaak betaald moet worden. Je moet dus heel wat meer betalen dan een consult. Satan vindt het best om je te genezen, als hij daarna je ziel en je geest maar krijgt.

Enige jaren geleden kwam er in onze vorige woonplaats een Reiki-lerares wonen. Zij behandelde ook allerlei gemeenteleden. Die gemeenteleden waren enthousiast over haar. 'Ze is zo aardig, zo invoelend. Dat is tenminste iemand die tijd voor je heeft!' Ik wist toen nog niet wat Reiki was, maar heb me er vervolgens in verdiept en trok de conclusie: 'Dit is niet goed. Ik wil met deze mevrouw spreken en ik wil ook niet meer dat zij gemeenteleden behandelt.' Via die gemeenteleden heb ik gevraagd of het mogelijk was haar een keer kon spreken. Zij belde me toen op: 'Dominee, ik hoorde dat u graag een gesprek wilt. Heel graag, heel fijn! Ja, we zitten toch allebei een beetje hetzelfde in elkaar hè. We willen allebei toch graag mensen helpen? Ik heb begrepen dat u predikant bent van die grote kerk in het dorp. Ik wil me daar ook graag bij aansluiten. Als ik goed geïnformeerd ben, doen jullie dat via dopen, toch? Wilt u mij dopen?'

Dat was wel erg snel, in één telefoongesprek. Ik vroeg daarom: 'Zal ik eerst eens bij u langskomen?' Ik kom het liefst bij de mensen zelf. Dan zie je de boe-kenkast en wat er aan de muur hangt, zodat je een bepaalde indruk van iemand krijgt.

Het bleek dat deze mevrouw bezig was geweest met boeddhisme, hindoeïsme, esoterie, astrale reizen (uit je lichaam treden en je spirituele lichaam ergens anders laten functioneren), en dergelijke. En zij wilde Jezus er gewoon ook nog wel bij hebben. Ik heb toen gezegd: 'Ik vind het prachtig dat u de Heere Jezus wilt dienen, maar Hij heeft wel gezegd: *Niemand komt tot de Vader dan door Mij*, en dat wil zeggen dat Hij andere wegen afwijst. Hij is de Weg, de Waarheid en het Leven (Joh. 14:6).'

Dát was het kernpunt waarmee deze vrouw niet akkoord kon gaan. Ze zei: 'Jezus is één van de vele wegen, één van de geestelijke meesters van het universum en niet de Enige.'

ZWARTE MAGIE

Occulte belasting kan op nog meer manieren ontstaan, zoals door vervloeking. Ik noem als voorbeeld Bileam, die ingehuurd werd om te vervloeken (Num. 22-24). Ook dit is iets wat weer opkomt in deze tijd. Denk aan de Walpurgisnacht (de nacht van 30 april op 1 mei, waarin de satanisten samenkomen om vervloeking uit te spreken over de kerken, de voorgangers en de ambtsdragers. Ze wensen vooral dat er veel seksuele onreinheid zal zijn, dat huwelijken kapotgaan, dat er veel ruzie en verdeeldheid zal zijn en meer van dit soort dingen. Deze zaken ondermijnen de kerken van binnenuit, meer dan ketterijen.

Vervolgens heb je de voodoo (een zeer occulte buitenlandse religie), het satanisme en de bijbehorende hekserij. We spreken hier niet over witte, maar over zwarte magie. Misschien heb je wel eens gelezen over de tovenaars in de binnenlanden van Afrika. Zij oefenen door middel van magische krachten hun macht uit, zelfs over leven en dood van stamleden.

Ik preekte een paar weken terug ergens, en bracht in de preek iets hiervan ter sprake. Na afloop zei een kerkenraadslid, die politieagent is, tegen me: 'Ik kreeg pas een klein poppetje, waarin een naald gestoken was, anoniem per post toegestuurd.' De betekenis was dat hij afgebeeld was in dat poppetje en moest sterven. Dat zijn voodoo praktijken! Er wordt er een afbeelding van jou nagemaakt en onder aanroeping van boze geesten wordt er een naald in gestoken, bij voorkeur op de plaats van je hart. Tevens wordt gebeden dat jij zo zult sterven. Dat krijg je dan opgestuurd als je gewoon je werk doet...

Buiten onze kringen hoor ik ook wel dat op schoolpleinen meisjes van 14 of 15 jaar met elkaar vervloekingsrituelen uitvoeren als ze iemand niet mogen.

Dit is de cultuur waar wij in leven en met deze ontwikkelingen krijgen we steeds meer te maken. *De kerk heeft de geestelijke sleutel in handen, maar we moeten hem wel hanteren!* Het staat in de Bijbel en ook de vroege kerk heeft tientallen geschriften waaruit we kunnen leren hoe we hiermee om moeten gaan. Het is van belang om de geestelijke nood te beseffen en om te onderzoeken hoe we hierin staande kunnen blijven.

WETTICISME

Een harde, wettische godsdienst kan ook een uiting zijn van occulte belasting. In Galaten 5 is niet alleen sprake van de vruchten van de Geest, maar ook van de werken van het vlees. Er kan een verstikkende atmosfeer heersen in bepaalde gemeenten, waardoor die sektarische trekken krijgen. Eén van de sektarische trekken is dan: 'Denk er om, jij bent door God hier op deze plaats gesteld en jij mag niet weggaan.' Of: 'Besef dat wij ambtsdrager zijn en je moet je aan ons onderwerpen' (zonder argumenten). Ik had in mijn gemeente een vrouw, die van kerkgenootschap was veranderd vanwege haar huwelijk. Zij kreeg chronische rugklachten, waarop haar familie zei: 'Ja, dat komt omdat je ons kerkgenootschap verlaten hebt, dat is de straf van God over jou.' Als we zo met elkaar omgaan, is dat onbijbels.

Wetticisme heeft volgens Kolossensen 2 alles te maken met de overheden en de machten die aan het kruis zijn uitgetogen en tentoongesteld. Ik heb hierover met aarzeling, maar ook met veel gebed, op bladzijde 45 e.v. van mijn boekje 'Occulte machten en bevrijding' een paar bladzijden geschreven. Er zijn nog geen recensies gepubliceerd, maar ik denk dat hier de meeste kritiek op komt. Het gaat over de mogelijkheid dat een vervloeking van kerk en gemeente een doorwerking kan hebben in die gemeente zelf. Ook ongeestelijke situaties waarbij ambtsdragers en kerken betrokken zijn, komen te sprake.

Een citaat uit 'Occulte machten en bevrijding':

"De gevolgen zijn ook in talloze orthodox-christelijke gemeenten duidelijk merkbaar. Al naar gelang de mate van satanische invloed vooral door wetticisme, geestdrijverij, passiviteit, paranormale vermogens en occulte genezingen, is de dood in de pot. Er is geen zegen voelbaar, jaren gaan voorbij, zonder dat door de prediking van het

Evangelie ook maar één ziel bekeerd wordt. Er is geen uitbreiding, ook de jeugd loopt weg, er is vleselijk gedrag, nijd, twist, scheuring, er is openlijke zonde en geen kracht om die te ontmaskeren en er tegen op te treden. Velen vragen zich af: 'Hoe komt het toch dat er zo weinig zegen is, zo weinig groei, zo weinig geestelijk leven?'

Ook citeer ik iets van Peter Horrobin uit Engeland, die veel ervaring heeft met bevrijding van occultisme.

'Een van de meest voorkomende redenen waarom demonen christenen niet verlaten, is het feit dat zij recht hebben om daar te zijn. In de kerken zijn vaak zonden geweest van leiders in vorige generaties, en de hardste woorden die Jezus gesproken heeft, waren gericht aan de geestelijke leiders die het volk misleidden. Gemeenten dienen zich af te vragen wanneer er negatieve ervaringen zijn of er verzet is, of er een aspect is in de geschiedenis dat beleden moet worden. Het is mogelijk dat de strijd gevoerd moet worden met geesten van de dood, die recht hebben gekregen in vorige generaties.'

Vervolgens spreekt Horrobin over zogenaamde christelijke demonen, religieuze geesten die zich hullen in een christelijk gewaad en christelijk gedrag vertonen. Zij zijn het moeilijkste te herkennen.

De kerkvader Cyprianus berichtte over een vrouw die zeer vroom was en allerlei kerkelijke taken vervulde. Een exorcist ontdekte bij haar echter een geest van religieuze huichelarij, die slechts met grote moeite uit te drijven was.

Ik hoorde onlangs een voorbeeld van een meisje. Zij had een geleidegeest gevraagd in haar leven. Een geleidegeest is een geest die zich voordoeft als een engel des lichts en die je telkens kunt raadplegen. Hij helpt en is vriendelijk en behulpzaam. Dit meisje zag er helemaal geen kwaad in, want ze zei: 'Die geest gaat zelfs mee naar de kerk, hij zit of staat gewoon naast mij en zingt de psalmen mee.'

Zo'n demon heeft dus geen enkel probleem om zich aan te passen, maar later komt de ware gedaante naar voren.

Een levende gemeente heeft aantrekkingskracht. Meestal, ook in mijn eigen kring, wordt er een beroep gedaan op het *verleden*, op het verbond en op de trouw van God en op bepaalde kenmerken van de kerk. Er leven bepaalde gedachten over de afscheiding en zo beoordelen wij elkaar, vanuit het verleden. Echter, artikel 29 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis zegt ook hoe de kerk nú moet functioneren. Naast de algemene kenmerken staat er: 'En aangaande degenen, die van de Kerk zijn, die kan men kennen uit de merktekenen der Christenen: te weten uit het geloof, en wanneer zij, aangenomen hebbende de enige Zaligmaker Jezus Christus, de zonde vlieden en de gerechtigheid najagen, de ware God en hun naaste liefhebben, niet afwijken, noch ter rechter- noch ter linkerhand, en hun vlees kruisigen met zijn werken. Alzo nochtans niet alsof er nog geen grote zwakheid in hen zij, maar zij strijden daartegen door de Geest al de dagen van hun leven, nemende gestadiglijk hun toevlucht tot het bloed, de dood, het lijden, de gehoorzaamheid van de Heere Jezus, in dewelke zij verging van hun zonden hebben, door het geloof in Hem. Aangaande valse kerk, die schrijft zich en haar ordinanties meer macht en autoriteit toe, dan het Woord Gods ...' Hoe beoordelen wij onze kerk en gemeente in het licht van deze woorden?

Ik houd ook lezingen over genezingen, genezing op het gebed, ziekenzalving en dergelijke. Soms hebben gevoeligheden en gezag van bepaalde ambtsdragers meer zeggenschap dan het beroep op Gods Woord. Laat de houding van de mensen van Berea de onze zijn: het Woord Gods onderzoeken (Hand. 17:10-11). Niet alleen individuele mensen zijn ziek, maar ook gemeenten kunnen ziek zijn. Zij zouden beter moeten worden. Er zijn allerlei gemeenten waar negatieve religieuze geesten actief zijn. Daarom hoop ik dat er aan deze onderwerpen veel aandacht besteed wordt. Wat dat betreft kunnen we veel leren van de vroege kerk, want zij gingen hier beter mee om dan wij.

Als laatste noem ik nog met trefwoorden enkele andere invalspoorren voor demonische machten: traumatische ervaringen, het volharden in zonde, een afkeer van de genade tonen, luisteren naar satan en tenslotte verslavingen.

KENMERKEN VAN OCCULTE BELASTING

Als mensen allerlei dwanggedachten hebben die zeer negatief zijn, kan dat een belangrijke signaal zijn voor occulte belasting. Ik heb een mevrouw gesproken die veel van muziek hield, zowel klassiek als modern. Zodra zij echter een bandje of cd met psalmen of gezangen opzette, kreeg zij barstende hoofdpijn. Dat is natuurlijk een heel raar verschijnsel. Het bleek uit meer verschijnselen en uit haar verleden dat zij occult belast was.

Andere kenmerken zijn: allerlei onverklaarbare lichamelijke en psychische pijnen, angsten, paranormale vermogens, zeer veel negatieve ervaringen in de familie, neiging om het eigen leven te beëindigen, vreemde geluiden en bewegingen in huis (bijv. messenbakken die rammelen, schilderijtjes die zomaar van de muur vallen, flessen die ineens van de plank afspringen).

Diverse van deze kenmerken hoeven niet altijd met occulte belasting te maken hebben. Er kan ook sprake zijn van psychische stoornissen. Het belang van deze kenmerken is echter, dat we gaan onderzoeken. In het pastoraat ging ik op den duur vragen: 'Komt dat vaker voor in de familie? Vanaf wanneer is dat gebeurd? Heb je dit en dat gedaan?' Heel vaak levert dit schokkende informatie op.

We moeten echter niet alles wat vreemd is als demonisch beschouwen. Als iemand dwanggedachten heeft of angstig is, dan hoeft dit echt niet het geval te zijn, maar laten we het op zijn minst onderkennen en onderzoeken.

HET NIEUWE HEIDENDOM

Veel jongeren, ook met een christelijke achtergrond, zijn geïnteresseerd in wicca en wekelijks melden honderden zich aan. Een onderzoek van Silver Circle, een organisatie die zich beijvert voor het bekend maken van het wiccedachte-goed, levert het volgende op: bijna 20% van de heksen die meededen aan het onderzoek is tussen de 14 en 19 jaar oud. Ruim 62% heeft een kerkelijke achtergrond, de meeste rooms-katholiek, maar 24,3% heeft een hervormde, gereformeerde of andere christelijke achtergrond. Van de ondervraagden met een protestantse achtergrond gaf een groot deel aan de kerk te dogmatisch te vinden. Verder was volgens hen het beeld van God in de kerk te mannelijk en vinden zij de aandacht voor de natuur te schaars (*RD*, 25 maart 2004).

Recente schattingen geven aan dat in Nederland in 2005 zo'n 500.000 mensen geïnteresseerd zijn in het nieuwe heidendom of neopaganisme. *Neo* betekent 'nieuw' en *pagus* 'heide' of 'dorp'. Het waren in vroeger tijden immers de bewoners

van het platteland die heidense religies aanhingen. Ze zagen de natuur als heilig en beziel. Voor hen manifesteerde het goddelijke zich op aarde en niet, zoals in het christendom, in een God Die boven de aarde staat. Het neopaganisme is geen zuivere voortzetting van dit oude heidendom, maar een nieuwe interpretatie ervan. De meeste aandacht krijgt de wicca, de moderne hekserij. Ook het Keltische heidendom met zijn druïden en het Germaanse heidendom met zijn aloude heldensagen doen zich hier gelden. En verder is er het sjamanisme waarin genezing een belangrijke plaats inneemt – de terugkeer van de ‘medicijnmannen’. De nieuwe heidenen benadrukken dat het neopaganisme heel iets anders is dan de New Age-stroming. New Age bedient zich soms wel van heidense rituelen, maar hier staat meditatie en contact met het goddelijke in jezelf centraal. Neopaganisten richten zich juist op de buitenwereld met zijn natuurgoden. Ze zijn ook veel meer ritueel ingesteld.

Een student vertelde mij dat hij zondags naar de kerk ging en tot God de Vader bad, maar door de week vereerde hij de moedergodin die hij via wicca had leren kennen. Een wonderlijke mengeling van godsdiensten, zoals die in het Oude Testament vaak voorkomt (de God van Israël en de Baal of Astarte), maar voor mij in deze tijd onbekend was. De jongen probeerde de beide geloven met elkaar te verbinden door zich met witte magie bezig te houden, zodat hij mensen kon helpen en genezen. Zwarte magie om schade aan te richten, zou te strijdig zijn met het christelijk geloof...! Gelukkig heeft deze student in-gezien dat deze vermenging van geloven niet vol te houden is. God heeft in zijn leven ingegrepen en nu is hij een toegewijd volgeling van de Heere Jezus Christus. Het valt mij overigens op, hoe goed hij aanvoelt welke andere jongeren zich bezig houden met occulte praktijken. Terwijl veel kerkmensen denken: Dit komt bij ons toch niet voor?

DE GEESTELIJKE WAPENRUSTING HANTEREN

Omdat het zo'n nieuw terrein is voor velen van ons, pleit ik ervoor dat er teams komen waarin de nood onderkend wordt. Laten we desnoods ook artsen, psychologen en psychiaters inschakelen om heel zorgvuldig de diagnose stellen. Wat in ieder geval van belang is, is de houding die naar voren komt in Efeze 6. De geestelijke strijd met de geestelijke wapenrusting.

Ik weet van een meisje dat in een winkel werkte. Ze kwam er achter dat haar collega een satanist was. Ze was er erg bang voor, maar ze zei: ‘Elke ochtend, voordat ik naar mijn werk ga, lees ik eerst Efeze 6 en vertrouw ik me aan de Hee-re toe. Ik vraag of Hij me die dag beschermen wil, en steeds is het goed gegaan.’

We kunnen zelf de duivel weerstaan. Alleen met Hervormingsdag spreken wij de duivel toe: ‘Beef satan! Hij Die ons geleidt, zal u de vaan doen strijken.’ Maar het mag veel vaker, op grond van het volbrachte werk van Christus. Luther had daar veel ervaring mee. ‘Zwijg! Trek je terug! Ik heb niets meer met je te maken!’

Mensen kunnen hier zelf veel in doen, zeker als ze met een lichtere vorm van occulte belasting te maken hebben. Als het wat zwaardere vormen zijn, is het beter om anderen in te schakelen in het pastoraat en in gebed. Daarbij mogen we vertrouwen op de vaste belofte vanuit Markus 16. Daar staat dat iedere gelovige macht heeft over de boze geesten.

Tot slot nog één voorbeeld. Ik werd onlangs opgebeld door een mevrouw. Ze zei: 'Ik heb een geadopteerde zoon van negentien jaar. Hij kan moeilijk functioneren op school, er zijn allerlei problemen. We hebben stad en land afgelopen, ook voor psychische hulp. Hij kan ook niet goed zien, want hij is kleurenblind, hij kan niet goed ruiken en heeft nog allerlei afwijkingen. Uiteindelijk zijn we mensen tegengekomen die zeiden: 'Dit is occulte belasting! Wie weet wat zijn ouders allemaal gedaan hebben in dat adoptieland!' Toen hebben zij vlak voor de vakantie heel concreet gebeden voor bevrijding en deze jongen is bevrijd. Hij veranderde helemaal in zijn functioneren. Hij kan weer ruiken en hij ziet voor het eerst van zijn leven kleuren. Zijn moeder zei: 'Dit is zo'n verandering in het leven van mijn zoon... hij kan het niet goed plaatsen en verwerken. Kan er niet wat begeleiding komen om hem te helpen dit nieuwe leven te leiden?'

Er zijn veel voorbeelden van mensen die genezen en bevrijd worden en als er nu ergens een plek is in de wereld waar deze mensen om hulp moeten kunnen vragen, dan is dat toch bij ons in de gemeente?

Zijn we daar klaar voor?

Beantwoording vragen:

1. ALS IEMAND VREEMDE GEDRAGINGEN VERTOONT, HOE KUN JE DAN ONDERSCHIEDEN OF HET PSYCHISCHE STOORNISSEN ZIJN OF OCCULTISME IS?

Dit onderscheid is niet helder, moet ik eerlijk zeggen. Beide stoornissen kunnen elkaar overlappen. Een voorbeeld uit de Bijbel is dat van de vrouw die kromgegroeid was (Luk. 13). Daar zie je dat een lichamelijk verschijnsel ook een gevolg van occulte belasting kan zijn. Zo is het ook met mensen met psychische stoornissen. De psychiaters omschrijven de verschijnselen keurig vanuit een handboek, DSM-IV. Een deel van die verschijnselen kan echter ook veroorzaakt worden door occulte belasting en daar hebben de psychiaters, zeker als ze geen christen zijn, gewoonlijk weinig oog voor.

Concreet betekent dit: als iemand stemmen in zijn hoofd heeft, kan dat allerlei oorzaken hebben. In het omgaan met elkaar kan het zijn dat je zegt: 'Er zijn aanwijzingen dat er meer aan de hand is, dat we ook het gebied van het occulte moeten bekijken.'

Een tijdje terug hield ik een lezing in een gemeente. De eigen predikant was ook aanwezig. Na afloop kwam hij naar me toe en zei: 'Nu snap ik een aantal verschijnselen bij een gemeentelid. Dit en dat ... alles past bij deze persoon in de gemeente. Dat ga ik nu verder onderzoeken.' Prima als het zo werkt.

We kunnen niet op grond van de kenmerken die ik even snel genoemd heb, zeggen: 'Het zit dus zo en zo in elkaar.' Deze kenmerken moeten aanwijzingen zijn. Het zou wel eens kunnen zijn dat er in de familie iets aan de hand is (geweest). Laten we eens vragen of iemand zelf op occult gebied bezig is geweest. Heel vaak wordt er niet naar gevraagd en hebben mensen er geen notie van.

Laat ik een voorbeeld noemen vanuit de gemeente. Het gaat over een jongen van een jaar of zestien die brak met het geloof. Hij had er weinig behoefte aan. Hij zag het niet zo zitten in de kerk en heeft jaren in de wereld geleefd. Hij heeft zich toen bezig gehouden met verboden en occulte zaken. Maar toen hij een jaar of twintig was, is hij door Gods genade tot geloof gekomen. Hij deed belijdenis, ging aan het Avondmaal, was bewogen met andere jongeren en wilde ook heel graag de boodschap van het Evangelie uitdragen. Ik kende hem niet heel erg goed, maar hij kwam op mij over als een positief gemeentelid. Wat niemand wist, was dat hij een geheim met zich meedroeg. De nachten waren voor hem verschrikkelijk. Hij kreeg regelmatig nachtmerries met verschrikkelijke zwarte monsters die op het behang geprojecteerd werden. Dit leidde tot dwanggedachten om op te staan en zichzelf naar beneden te gooien. Hij stond dan met het zweet in zijn handen bij de trapleuning. Met heel veel moeite ging hij dan weer terug naar zijn bed. En later bleek dat dit allemaal veroorzaakt werd door demonische machten die in zijn leven gekomen waren door zijn activiteiten op occult gebied. Terwijl hij dacht: 'Ik ben toch christen geworden, hoe kan dat dan?'

Na die tijd is hiervoor heel gericht voorbede gedaan. Er is om bevrijding gevraagd en dat heeft een enorme verlichting in zijn leven teweeggebracht.

Ik kom nog even terug op de vraag. Een verschijnsel of gedraging op zich zegt dus weinig. Als iemand met allerlei psychische nood zit en een beetje aanspreekbaar is (want niet alle psychische patiënten zijn dat), dan kun je in ieder geval vragen of er raakvlakken zijn met het occulte. Als dat zo is, kan dat een samenhang betekenen.

2. HOE KOMT HET DAT WIJ DAT SPOOR VAN DE VROEGE KERK ZIJN KWIJTGEMAAKT INZAKE OCCULTE VERBANDEN EN DEMONENUITDRIJVING?

Dat heeft heel veel oorzaken. Als globaal antwoord geldt dat de aandacht van de Reformatoren veel meer uitging naar de rechtvaardiging door het geloof. 'Wat zijn de goede werken?', 'Hoe zit het met de aflaat?', en andere zaken stonden centraal.

De Reformatoren zijn aan de ene kant door de Heere geweldig gebruikt om een geestelijke vernieuwing teweeg te brengen in Europa, maar hun werk is nooit bedoeld om er eeuwenlang op te teren. Daar ligt het probleem. Dat is de tragiek van de kerk van vandaag. Vaak zegt men: 'We hebben toch de Reformatorische belijdenisgeschriften?' Dan zeg ik daarentegen: 'Ja, maar zij hadden niet dezelfde fronten om tegen te strijden als wij!' Wat dat betreft, zouden er nu weer aanvullende nieuwe geloofsbelijdenissen moeten ontstaan. We kunnen het nooit doen met de geestelijke schat van eeuwen terug, al putten wij er dankbaar uit. Vandaag zitten we in gedeeltelijke andere situaties.

Door Gods genade staan er gelukkig een heleboel aanwijzingen in de Bijbel over deze zaken, waarover helaas zelden of nooit gepreekt wordt. Ook is er heel veel in de geschriften van de vroege kerk te vinden. Laten we die schatten weer opdiepen! God geeft in een bepaalde tijd weer wat nodig is. De nood neemt toe, de listen van satan veranderen, maar de Heere zal voorzien!

3. HOE KAN HET DAT ONGELOVIGEN IN JEZUS' NAAM DUIVELEN UITWERPEN EN DAT JEZUS TEGEN HEN ZAL ZEGGEN: 'IK HEB U NOOIT GEKEND'?

Dit is een lastig probleem, maar laat ik er het volgende op zeggen. In de Tweede Wereldoorlog had Hitler een systeem van geweld en onderdrukking en iedereen van de lagere mensen die niet direct gehoorzaamde, werd geliquideerd. Zo is ook met het rijk van satan.

Onder satan staan allemaal ondergeschikten, in rangorde. De duivel vindt het geen enkel probleem om een heleboel van zijn laagste medewerkers uit de weg te ruimen. Er is heel veel strijd en rivaliteit in het rijk van de duisternis. Hogere demonen kunnen anderen weer verslaan. Daarom kunnen in de naam van hogere demonen lagere demonen uitgeworpen worden.

Ook bij de islam vind je exorcisme (duiveluitdrijving). Alleen betekent dit geen vernietiging van het rijk van satan, maar het uitzetten van terreur. De Heere Jezus zegt dat een rijk dat tegen zichzelf verdeeld is, ten gronde gaat. Hij zegt: *'Daarom werp Ik die duivelen niet uit door Beëlzebub.'* (Mat. 12).

Het rijk is dus gebaseerd op terreur en onderdrukking. Er kan wel een heleboel gebeuren, maar de eigenlijke aanval op het rijk kan alleen maar door een buitenstaander gebeuren, zoals door de Heere Jezus.

4. HOE MOETEN ONZE HOUDING EN DADEN ZIJN, ZODAT WE ANDEREN KUNNEN

REDDEN UIT DE KLAUWEN VAN SATAN? HOE MOETEN WE, ALS GEMEENTE, DE GEESTELIJKE STRIJD VOEREN, ZODAT WIJ WEER EEN LICHT OP DE KANDELAAR WORDEN?

Bid en werk. Bid vooral! Dat is het machtigste wapen dat we hebben. Het is een tekst die mij veel beziggehouden heeft: *'Niet door kracht, noch door geweld, maar door Gods Geest zal het geschieden.'* (Zach. 4:6) Als we met ontferming bewogen zijn over de mensen om ons heen, in en buiten de gemeente, en verlangen om hulp te bieden, laten we dan bidden dat God wegen wijst.

Het kan gebeuren dat er in een gemeente die hier niets van moet hebben, ineens wat gebeurt. Laat ik een voorbeeld vertellen. Er was een gemeente, waar een vrouw was die ineens, waar de predikant bij was, op de grond viel en begon te kronkelen als een slang. Dat was natuurlijk een abnormaal verschijnsel en dat werd ook onderkend. Men dacht: 'Dat zal wel iets satanisch zijn.' Er is gebeden, maar vervolgens kwam men er achter dat ze eigenlijk bijna niets van dit onderwerp afwisten.

Er is een gemeenteavond belegd waarop een collega van mij het woord voerde en anderhalve week daarna zou ik op een zondagavond preken. Ik was nog nooit in die gemeente geweest. De kerkenraad belde mij op met de vraag: 'Dominee, dit is er allemaal aan de hand, zou u alstublieft hierover willen preken?' Ik zei: 'Dat is goed, maar onder één voorwaarde. Er moet na afloop een preekbespreking zijn, want dit is geen stof voor eenrichtingsverkeer. Ik heb graag dat er wat gelegenheid is tot napraten.'

En dat heb ik geweten! Anderhalf uur later heb ik gezegd: 'Ik moet nu echt naar huis toe'.

Dan denk ik bij mezelf: 'Waarom kreeg deze vrouw een aanval waar juist haar predikant bij was? Dat is toch geen toeval...?' Zulke dingen kunnen dus gebeuren. God brengt soms dingen op de weg waardoor een gemeente ineens zegt: 'Nu moet het gebeuren!'. Zo zou ik diverse gemeenten uit de gereformeerde gezindte kunnen noemen waar dit de laatste tijd gebeurd is. Bid dat God het op Zijn tijd en op Zijn wijze doet. Bid dat er opening mag komen.

Ik krijg veel telefoontjes, e-mails enz. van jongeren die in de problemen zitten en in hun eigen gemeente niet terecht kunnen. Ik raad altijd aan om het wel bij de predikant of bij de kerkenraad aan de orde te stellen. Geestelijke vernieuwing komt meestal van onderen vandaan. Je moet het aan de orde (blijven) stellen: 'Dominee, preek daar eens over!' 'Kunnen we een keer een gemeenteavond houden?' 'Laten we op de jeugdvereniging een keer een spreker uitnodigen!'. Zo zijn er heel veel mogelijkheden. Aan het einde van mijn boekje 'Occulte machten en bevrijding' staan nog meer suggesties. Maar nogmaals: het belangrijkste is het gebed!

5. HOE KUN JE WETEN OF JE OCCULT BELAST BENT? KAN DIT ONBEWUS AANWEZIG ZIJN?

Het is goed om te weten dat er altijd *verschijnselen* zijn. Als het in lichte mate het geval is, is het niet het ergste. Het is natuurlijk heel vervelend, naar en belemmerend, maar het is niet onmogelijk om ermee te leven. Maar als we het weten van elkaar, kunnen we elkaar wel tot hulp zijn. Wat wel verschrikkelijk is, is de ergste vorm: bezetenheid.

Laat ik een voorbeeld geven van een psychologe, Ineke van Dok-Mak (zij schrijft onder andere ook in CV-Koers.) Zij had een occulte achtergrond, maar is later tot geloof gekomen. Terwijl ze haar psychologiepraktijk uitvoerde, merkte ze dat ze paranormale vermogens had. Ze wist niet of het van God was of niet en ze heeft Hem dat ook heel eerlijk voorgelegd: 'Heere, als dit van U is, wilt U het dan bevestigen, zodat het echt een geestelijke gave is die ik tot welzijn van de medemens en tot opbouw van de Gemeente mag gebruiken. En als het niet van U is, neem het dan genadig weg.' Toen heeft de Heere het weggenomen. Laten we er open en eerlijk mee omgaan.

6. WELKE DWANGGEDACHTEN ZIJN OCCULT?

Ook hier kan ik niet zeggen wat het wel is en wat het niet is. Als je last hebt van dwanggedachten, denk dan in ieder geval aan de *mogelijkheid* dat het occult is.

Ik heb een vrouw gesproken uit Amsterdam. Zij kreeg iedere dag dingen gedichteerd. 's Morgens als ze opstond, stond ze voor de klerenkast en kreeg gedichteerd welke kleding ze aan moest trekken. Voor sommige dames heel tijdbesparend...

Maar in dit geval werd tegen haar gezegd: 'Als je dat niet doet, krijg je een ongeluk.' Zij had van jongs af aan ook een dwanggedachte, die zei: 'Op de dag dat jij trouwt, zul je sterven.' Ze was al achter in de veertig of vijftig en nog nooit getrouwd, omdat ze wist dat ze dan zou sterven.

Dit zijn geen normale dwanggedachten. Ik heb toen gevraagd of ze occult belast was en dat bleek het geval te zijn. Ze kwam uit Suriname en haar ouders hadden zich volop met dingen als winti¹ bezig gehouden. Toen ik dat hoorde, trok ik de conclusie dat er mogelijk samenhang kan liggen. We moeten dus voorzichtig zijn en zoeken naar meer aanwijzingen.

Het is trouwens heel vaak zo dat gedachten van satan heel destructief (afbrekend) zijn, op zelfdoding gericht, maar dat hoeft allemaal niet.

Concluderend: pak het op als een signaal om te onderzoeken of er wat aan de hand is op dit gebied.

7. ALS IEMAND OCCULT BELAST IS, MOET DIEGENE DAN ZELF WILLEN DAT HIJ OF ZIJ BEVRIJD WORDT, OF MOET JE IEMAND SOMS BUITEN ZIJN WIL OM BEVRIJDEN?

Over het algemeen moet iemand het (in een minimale zin) willen. Nu is het zo dat mensen die diep in het occulte zitten, gewoonlijk een sterk gebonden wil hebben, zodat ze bijna niet meer willen. Een gevolg is ook dat ze bang zijn om ermee tevoorschijn te komen. Ze denken: 'Als ik dit vertel of dit vraag, zal satan mij direct straffen en mij wellicht doden, dus daarom vraag ik het niet.'

Je kunt niet aan iemand die op een dergelijke manier gebonden is, vragen of hij bevrijd wil worden. Dat is vaak te direct. Vraag echter: 'Zou je willen dat je wilt dat je bevrijd wordt?' Het is ontzettend vaag, maar als er maar iets is van bereidheid. En ook echt maar iets...

Maak ook het volgende duidelijk: 'We gaan bidden in de Naam van de Heere Jezus, niet zomaar, want in eigen kracht kunnen we helemaal niets. Als je bevrijd wordt, ben je dan bereid om Hem te dienen?' Dit soort vragen biedt voldoende aanknopingspunten.

Vervolgens is het van het grootste belang dat ook gebeden wordt om vervulling met de Heilige Geest. Want de Heere Jezus zegt ook - als een huis leeg blijft nadat een demon uitgeworpen is - dat een demon terug kan komen, met zeven anderen, sterker dan hij, en dan is het laatste van die persoon erger dan het begin (Mat. 12).

Het is heel aangrijpend, maar ik heb het onlangs met een jongen van zestien jaar meegemaakt. Hij riep demonen aan in het bos en had een bloedverbond gesloten met demonen. Er had bevrijding plaatsgevonden, maar nu vertelde zijn zus mij onlangs dat hij weer naar satanische muziek luistert. Het ging weer helemaal niet goed met hem. Ik vind dat heel aangrijpend, want dan is het menselijkerwijs gesproken bijna niet meer mogelijk dat iemand gered wordt. Omdat hij willens en wetens de bevrijding door Christus ontkent en weer de kant van satan kiest.

Het gaat daarom niet alleen om de bevrijding, maar ook om het hele vervolgtraject! Er moet niet alleen het verlangen zijn om de Heere Jezus te dienen, maar ook de vervulling met de Heilige Geest.

De kerk in Rome in de derde eeuw had tweeënveertig (!) exorcisten in dienst. Zij waren steeds bezig met de uitdrijving van demonen. Maar vervolgens werd iemand ook gezalfd met olie, als teken van de toewijding aan God en van de Heilige Geest. Er werd gebeden om vervulling met de Heilige Geest, zodat de duivel niet meer terug kon komen.

8. HOE MOETEN WE DENKEN OVER GEESTVERSCHIJNINGEN VAN OVERLEDENEN?

DENK BIJVOORBEELD AAN DE VERSCHIJNING VAN SAMUËL BIJ SAUL.

Geestverschijningen van overledenen zijn naar mijn overtuiging demonische imitaties van de personen zelf. Die demonen hebben de persoon in kwestie meegemaakt en kunnen daarom de kleding namaken, de stem imiteren en de gewoonten nabootsen.

Ik ging eens een oude vrouw opzoeken. Ze was 81 jaar en in het bejaardenhuis komen wonen. Ik bracht haar een kennismakingsbezoek, zomaar even aan het eind van de middag. Tijdens het gesprek liet ze blijken dat er veel verdriet was, dat er overleden familieleden waren. Tussen neus en lippen door zei ze: 'Ja, ik heb later wel geprobeerd om contact met ze te krijgen.' En toen ging het gesprek weer verder.

Maar ik dacht bij mezelf: 'Wat is dat?' Ik vroeg daarom later: 'Wat bedoelde u daarmee, contact krijgen met familieleden?'

Toen vertelde ze over de nacht van Allerzielen, begin november (dat is hetzelfde datum als een heksensabbat). Er wordt gezegd dat de grens tussen de levenden en de doden dan het dunste is en dat juist in de nacht van 1 november de mogelijkheid bestaat om met overledenen in contact te komen. Daar had zij ook aan meegedaan. Ze had de naam van haar vader, een tante en een broer opgegeven. En met twee van de drie was het gelukt om contact te krijgen. Het was al jaren terug, maar ze had inmiddels ingezien dat het verkeerd was, dat het occult was.

Naar mijn idee zijn dit niet de overledenen zelf, maar demonische imitaties. Voor de duidelijkheid: De Bijbel zegt niet dat het niet mogelijk is om in contact te komen met overledenen, maar wel dat het voor een christen volstrekt verboden terrein is!

9. HOE WEET JE OF WETTICISME DEMONISCH IS?

Dit is voor ons moeilijk te beoordelen. We hebben als mensen allemaal de neiging om in een *-isme* te vervallen. We hebben allemaal onze fouten en gebreken en niet één van onze gemeenten is volmaakt. Maar als bepaalde zaken absoluut niet meer bespreekbaar en boven alle kritiek verheven zijn, dan neig ik ertoe om dit verschijnsel verder te onderzoeken. Vaak komt dit dan ook in het verleden van de gemeente naar voren. Zoek naar aanwijzingen en wees er biddend mee bezig.

Een boek dat we pas binnen de Christelijke Hogeschool in Ede geschreven hebben, draagt de titel: 'Gaven voor de gemeente'. Wij missen zoveel geestelijke gaven. Eén van de gaven die ik op dit moment het allerhardste nodig vind, is de gave van het onderscheiden van de geesten (en dus niet de gave van genezing).

Er staat er in 1 Korinthe 12 en in 1 Korinthe 14 dat we mogen ijveren naar de geestelijke gaven. Wanneer is er voor het laatst in onze gemeente gebeden om geestelijke gaven? Er staat namelijk ook: '*U hebt niet, want u bidt niet!*' (Jak. 4:2).

Deze zaken zijn niet allemaal door redeneringen op te lossen. Soms geeft God een diepe zekerheid in het hart, zodat je weet: 'Dit is er aan de hand!'

We hebben echter niet alleen de geestelijke wapenrusting uit Efeze 6, maar ook de geestelijke gaven uit 1 Korinthe 12 en uit Romeinen 12 nodig.

10. IK ZIE MEZELF NIET ZOMAAR, ZOALS DE DOMINEE DIE U AANHAALDE, BIDDEN DAT BANDEN VAN DE SATAN VERBROKEN MOGEN WORDEN ALS IK IEMAND ZOU TEGENKOMEN DIE OCCULT BELAST IS. IS DAT EEN GEBREK IN MIJN GELOOF EN WAT IS DAARAAN TE DOEN?

Ik zag het mezelf ook niet zo snel doen. Maar je gaat er wel over nadenken. 'Wat is het gezag van een christen op geestelijk gebied? Wat is het gezag van een christen in de strijd met de satan?'

Daarom is het van zo groot belang wat we aan het begin van de middag zongen:

*'Ik bouw op U, mijn Schild en mijn Verlosser;
niet eenzaam ga ik op de vijand aan!'*

Wat is er nodig? Waar is de satan bang voor? Voor de *Naam* van de Heere Jezus Christus!

Bij veel van deze zaken is een groeiproces nodig. Het is mogelijk om er over te lezen, cursussen te volgen en ervaringen op te doen. Er is ook een zekere groei in het geloof voor nodig en dat mag tijd kosten. Ik zal dus niet gelijk zeggen dat het een gebrek in je geloof is, maar het is wel iets waar je in het geloof mee bezig mag zijn. Je mag er naar toegroeien. Ik hoop en bid ook dat er ook onder jullie zijn die op dit gebied een roeping van Godswege krijgen. Dat zal niet iedereen zijn en niet ieder in dezelfde mate. Maar de Heere zal het te Zijner tijd wel duidelijk te maken. Je hoeft ook niet meteen te beginnen bij het meest verre, maar meer bij de beschikbaarheid en de bereidheid om de Heere te volgen in de weg die Hij wijst. En die kan ook op totaal andere terreinen liggen dan op dit gebied.

11. WE ZITTEN IN EEN GEESTELIJK ARME GEMEENTE, WAAR WEL HET EVANGELIE GEPREEKT WORDT, MAAR WAAR WEINIG LEVEND GELOOF IS. IN HET VERLEDEN ZIJN ER ZONDIGE DINGEN GEBEURD DIE NIET BESPREEKBAAR ZIJN GEMAAKT EN NIET BELEDEN. ER IS EEN KLEINE GEBEDSKRING, MAAR WE VRAGEN ONS AF WAT WE NOG MEER KUNNEN DOEN EN HOE VER WE MOETEN GAAN. HET LIJKT ALSOF DE LEIDERS BELEMMERD WORDEN...

Eén van de zaken die mij vaak verbaast (en dat klinkt misschien heel praktisch), is dat gastpredikanten altijd zelf mogen weten waar ze over willen preken. Ik zit nu bij een onderwijsinstituut en het is ondenkbaar dat allerlei onderwijzers en leraren binnenkomen die zeggen: 'Ik vind dit een leuk onderwerp en ik vind dat wel goed om te doen...'. Het gaat erom dat een kerkenraad bepaalt wat geestelijk van belang is voor een gemeente. Voor de meeste gemeenten zou ik tientallen onderwerpen kunnen noemen die nooit aan de orde worden gesteld in de preek. Het gaat er niet om dat elke tekst gepreekt moet worden, maar er zijn zoveel onderwerpen in de Bijbel waarover nooit gepreekt wordt! En dat mag gevraagd worden! Als er nooit gepreekt wordt over de geestelijke gaven vraag dan eens of dat aan de orde wordt gesteld. Als er nooit gesproken wordt over Israël, over de toekomstverwachting, over ziekenzalving, over de gave van het ongehuwd zijn, of over uitwerping van demonen, vraag dan eens of dat aan de orde wordt gesteld. Bedenk dat een kwart van de Evangelieën over bevrijding en genezing gaat!

Het is het recht van ieder gemeentelid om dit in zijn/haar gemeente aan de kerkenraad te vragen. 'Broeders, jullie zijn verantwoordelijk voor het geestelijk welzijn van de gemeente, we erkennen jullie gezag, maar zou het niet mogelijk zijn dat er het komende jaar een paar keer zo'n onderwerp aan de orde komt?'

Gebed is erg belangrijk, maar er mag ook gesproken worden met elkaar. Het is altijd makkelijk om het in de verwijtende sfeer te doen: 'Jullie doen dit en dat allemaal niet goed!', maar probeer vooral positief suggesties aan te reiken.

Als de leiders belemmerd zijn, is dat natuurlijk een heel moeilijk punt. Ga dan vooral door met het gebed, zodat er openingen komen, want wat onmogelijk is bij de mensen is mogelijk bij God.

12. U NOEMDE OCCULTE BELASTING. IK BEN ZELF SEKSUEEL MISBRUIKT. BETEKENT DIT DAT DIE PERSOON OCCULT BELAST IS EN IK NU OOK? IS DAT ALTIJD ZO? WAT KAN IK HIER PERSOONLIJK AAN DOEN? HOE KUN JE OP ZO'N MANIER OCCULT BELAST RAKEN?

Is die persoon die dat gedaan heeft, de dader, occult belast? Dat hoeft niet, maar het kan wel. Er zijn mensen (in seksueel, maar ook in gewelddadig opzicht) die zichzelf niet zijn. Mensen die in de gevangenis terecht zijn gekomen, die misdaden gedaan hebben, zijn vaak het slachtoffer van invloeden van de satan waardoor ze zich niet hebben kunnen verzetten tegen vernietigend bezig zijn. Dat kan ook op seksueel gebied. Het kunnen ook ambtsdragers zijn die op dit gebied volkomen onderuit gaan. Dus bij de kant van de dader kan er occulte belasting zijn, al hoeft het niet.

Hetzelfde geldt voor de slachtoffers. Je vraagt: 'Ik nu ook?' Seksueel misbruik geeft lichamelijk en psychisch een ongelooflijke doorwerking en schade. Als er in je leven verschijnselen zijn die wijzen op occulte belasting, dan kan daar heel specifiek voor gebeden worden. Echter, als mensen seksueel misbruikt worden, hoeft dit niet altijd demonische invloeden met zich mee te brengen. Dus de verschijnselen kunnen ook afwezig zijn.

Een wat oudere mevrouw die dicht bij mij woont, heeft dit wel meegemaakt. Ze heeft jarenlang pastoraat gehad, maar er is nooit goed onderkend wat de occulte belasting betekend heeft die opgetreden is bij de incest die ze ondergaan heeft. Daar is ze nu van bevrijd en dat heeft een hele verlichting teweeggebracht, maar vervolgens is er nog een heel psychisch traject te gaan.

13. WAT ZIJN DE CRITERIA WAARAAN PASTORALE MEDEWERKERS OF HULPVERLENERS MOETEN VOLDOEN OM HULP TE VERLENEN AAN OCCULT BELASTE PERSONEN? IS EXORCISME VOORBEHOUDEN AAN BEPAALDE MENSEN MET BEPAALDE GAVEN OF IS DEZE GAVE VOOR IEDEREEN TE VERKRIJGEN DIE DAAROM VRAAGT?

In principe het laatste. Het is voor iedere christen. Dit geldt voor meer geestelijke gaven. Ik denk bijvoorbeeld aan de gave van het onderscheiden van geesten. Als het goed is, kunnen we allemaal wel een klein beetje onderscheiden waar het op aankomt. Maar sommigen gaan daarin verder. Er is dus een geestelijke groei mogelijk. Het kan zijn dat sommigen een hele bijzondere gave hebben voor hele moeilijke situaties van mensen die echt bezeten zijn en zich volop in het satanische bevinden.

Ik vind het mooi om te zien dat in gemeenten teams ontstaan van mannen en vrouwen, van ambtsdragers en niet-ambtsdragers, die met elkaar met deze dingen bezig zijn. Ik weet bijvoorbeeld dat er in een Gereformeerde Bondsgemeente in Waddinxveen een team is, dat wekelijks bij elkaar komt. Men heeft hier en daar rondgekeken in andere gemeenten hoe men het doet, ze hebben cursussen gevolgd, boeken gelezen en ervaringen uitgewisseld en nu blijkt er ineens in de gemeente van alles aan de hand te zijn. Mensen worden erkend en herkend in hun problemen.

Wat in ieder geval heel belangrijk is, is de zwijgplicht. Mensen die dit pastoraat doen, moeten kunnen zwijgen, want o wee, als dergelijke verhalen in de gemeente over straat gaan. Verder vind ik het heel belangrijk dat er vrouwen bij betrokken zijn, bijvoorbeeld in een situatie waarin sprake is van verkrachting. Soms kunnen daar alleen maar vrouwen bij zijn en moet het pastoraat ook uiterst zorgvuldig gebeuren. Trouwens, ook in een man-vrouw-relatie kunnen er veel verkeerde gevoelens en associaties zijn. Ook daar moeten we uiterst zorgvuldig mee omgaan.

Nogmaals: in principe is het voor iedereen weggelegd, maar bid voor dat wat God op jouw weg brengt. Zie hoe Hij het verder leidt. Het mooie van 1 Korinthe 12 en 14 is niet dat er staat: 'Ik wil deze gaven hebben, dus geeft U mij dat...', maar dat er gebeden wordt om gaven *voor de Gemeente*. Het gaat erom dat de Gemeente opgebouwd wordt en dat in de Gemeente een grote verscheidenheid van gaven aanwezig is, zodat je elkaar aanvult. Je hoeft zelf niet alles te hebben, als de Heere het maar aan de Gemeente geeft.

14. HOE BRENGEN WE MENSEN BINNEN ONZE KERKEN?

Hoe brengen we mensen onze kerken in? Wij zijn erg cognitief ingesteld. Dat zie je in de preken die we als predikanten brengen, dat komt terug in de boeken die we uitgeven en dat zie je terug in de lezingen die we houden. Waar we echter in toenemende mate naar toe gaan is een ontmoeting met de machten en de krachten van de boze, een *power encounter*. Het gaat er niet meer om of we theoretisch gelijk hebben en of we apologetisch kunnen overtuigen. Het gaat erom dat we kunnen aantonen Wie de machtigste God is.

Ik ben geabonneerd op een elektronische nieuwsbrief van de beweging *Bijbel of New Age*? Er zitten mensen in die heel diep in de New Age gezeten hebben en zij hadden veel bovennatuurlijke ervaringen.

Volgelingen van New Age zijn ten enenmale niet vatbaar voor de manier waarop wij kerk zijn. Er zijn onder hen ook mensen die nu christen geworden zijn. Ze zeggen: 'Discussie met deze mensen heeft geen zin.' Er zijn echter ook ex-New Age-ers die naar paranormale beurzen gaan om van Jezus te getuigen. Zij bereiden zich wekenlang voor door middel van gebed en van vasten voordat zij naar een paranormale beurs gaan. Daar richten ze dan een stand in. Op die stand staat: '*Jezus geneest en bevrijdt! Hier moet je zijn!*' Dat roept nogal wat irritaties op bij andere standhouders, vooral omdat het bij deze stand gratis is en bij de anderen allemaal geld kost.

Tijdens deze beurzen worden talloze gesprekken gevoerd en elke beurs zijn er minstens acht mensen die tot bevrijding komen. Mensen gaan naar zo'n paranormale beurs omdat ze ervaringen zoeken. Er wordt gebeden om de manifestatie van de Heilige Geest.

Soms gebeurt het dat een man of vrouw die in zo'n stand staat, tegen hen zegt: 'Dat en dat is er met u aan de hand...' Mensen knielen dan ter plekke neer en belijden hun schuld. En dan zeggen ze niet: 'Dank je wel!', om vervolgens naar de volgende stand te gaan. Nee, ze zeggen: 'Het is hier boordevol demonen!' en ze gaan zo snel mogelijk naar de uitgang.

Ik denk dat we hier in toenemende mate naar toe gaan. Paulus zegt het al: '*Het Evangelie is in betoning van Geest en kracht.*' (1 Thess. 1:5). Nogmaals: de gezangen en bevrijdingen waren *het* getuigenis van de vroege kerk.

Natuurlijk is de opvang in gezinnen en dergelijke ook hard nodig, want veel mensen die geholpen en bevrijd zijn, zijn verder ook volkomen ontspoord of hebben vaak weer een heel pastoraal traject nodig van opvang en hulpverlening. Sommige mensen moeten hun jeugd helemaal overdoen. Laten wij dus voor opvang zorgen.

15. ALS IEMAND MENSEN GENEEST IN DE NAAM VAN JEZUS, IS DAT DAN VAN GOD?

Het hoeft niet. Het hangt ook van de rest van de boodschap af.

Er is ook een esoterische, een occulte jesus. Er zijn zelfs demonische machten die jesus heten.

Martin Lloyd-Jones heeft hier veel ervaring mee. Hij zegt: 'Je moet vragen om na te zeggen: "Jezus Christus is gekomen in het vlees, is gekruisigd, gestorven, begraven en weer opgestaan", en dan is het verschil met de andere 'jezussen' duidelijk.'

16. WAT KUNNEN VOLGENS U KENMERKEN ZIJN VAN EEN RELIGIEUZE GEEST?

Heel kort gezegd: weerspanning, absolute autoriteit uitoefenen, zich alleen maar beroepen op een ambt en nooit laten toetsen aan de Bijbel.

Waar werkelijk geestelijk gezag uitgeoefend wordt, mag de Bijbel open gaan en alles getoetst worden aan het Woord van God.

17. VERBREKEN VAN OCCULTE MACHTEN. MOET DAT GEBEUREN DOOR DE OUDER-LINGEN OF KAN DAT OOK DOOR DE ENKELING?

Het kan door de enkeling, maar niets is een 'maniertje'! Als wij denken: 'Dat kan ik wel!', lukt het niet. Maar het kan zijn dat je op een bepaald moment ervaart dat God het van je vraagt. Doe het dan, in Zijn Naam!

*Jezus, Uw naam zij d' hoogste eer,
in hemel, aard en lucht.
Voor U knielt mens en engel neer
en satan vreest en vlucht!*

LITERATUUR OM TE LEZEN EN ER OP NA TE SLAAN BEHOREND BIJ LEZING 2:

Marloes van der Welle, *Het geheim van de godin*. Vaassen: Medema, 2005. Vroegere aanhangster van wicca; nu christin. Zie haar website: www.wicca-and-beyond.nl. Ook mogelijkheid om met haar te e-mailen: marloes@medema.nl.

Stichting Bijbel en Onderwijs: www.bijbelonderwijs.nl

Corrie ten Boom, *Verslagen vijanden*. Heruitgave Zoetermeer, 2004.

Chris Hayward, *Als een stroom die schoonspoelt: bevrijdingsbediening in de gemeente*. Vaassen:

Medema, 2005. (www.cleansingstream.nl)

M.J. Paul (red.), *Geestelijke strijd: demonie en bevrijding in christelijk perspectief*. Zoetermeer,

2002. (Achterin staan adressen voor hulpverlening).

M.J. Paul, *Occulte machten en bevrijding*. Heerenveen: Groen, 2005 (adressen en websites).

Vgl. *Terdege* 15 nov. 2005.

R. van der Ven, *Van kwaal tot erger? Alternatieve geneeswijzen besproken door ex-natuurarts*.

Amsterdam, 1997.

Joost Verduijn, *Bevrijdingspastoraat: hulpverlening aan mensen die door demonen gebonden zijn*.

Hoornaar: Gideon, 1999.

Informatie over alternatieve geneeswijzen: Stichting Promise te Oudewater (Gerard Feller):

www.stichting-promise.nl

Stichting Bijbel of New Age: <http://www.bijbelofnewage.org>